Első évfolyam. 1875. 62. szám.

Felelős szerkesztő:
HALÁSZ IMRE.
Szerkesztőségi iroda:
Franklin-Társulat épületében (egyetem-utcza 4).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Szétküldés körüli panaszok a szerkesztőségnek küldendők be.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI NAPILAP.

Budapest, szerda, márczius 3.

Kiadó-tulajdonos:
HALÁSZ IMRE.
Kiadó-hivatal:
Franklin-Társulat épületében (egyetem-utcza 4.)

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

		frt.		frt.
helyben és vidékre	Egy évre .. 20 frt		Negyedévre ..	5.—
	Félévre .. 10 „		Egy hóra ...	1.80

Egy szám ára 6 krajczár o. é.

Hirdetések a kiadóhivatal által árjegyzék szerint számittatnak.

A
KÖZÉRDEK
előfizetési ára:

Egy hóra . . . . 1 frt 80 kr.
Negyedévre . . . 5 „ — „
Félévre . . . . 10 „ — „
Egy évre . . . . 20 „ — „

Gyüjtőknek minden tiz példányra egy tiszteletpéldány jár.

Budapest, márczius 2.

A mai napon Magyarország ujabb alkotmányos korszakának negyedik miniszteriuma fejezte be pályafutását. Rövid volt e pálya. Az Andrássy-miniszterium még négy évnél tovább kormányozta az országot, a Lónyay-korszak egy évig tartott, a Szlávy-féle interregnum öt évnegyednél tovább huzódott; — a Bittó-Ghyczy kormányt már tizenegy havi fennállás után elseperte a pártbomlás és átalakulás rohanó áradata.

Igazságtalanok volnánk, ha távozása alkalmával egy pár szót nem szentelnénk működésének, melytől az elismerést ellenei megtagadhatják, de az utókor s a részrehajlatlan történelem bizonyára nem fogja megtagadni.

A Bittó-Ghyczy kabinet nem igen nagy számu törvényekkel gazdagitotta törvénykönyvünket s nem mutathat a tettek hosszu sorára, melyekkel közviszonyainkba alakitólag hathatott volna. Hiányzott erre az első feltétel, mely nélkül nagyobb szabásu s terjedelmü kormányactió lehetetlen: — az idő. De az a nehány organikus törvény, melyet törvénykönyvünkbe igtatott, maradandó becsü legislatiónkra nézve, s egyuttal kezdete volt egy az állami és társadalmi élet minden ágaira kiterjedő széles körü reformmü keresztülvitelének, melynek végczélja közviszonyaink teljes átalakitása s a magyar államélet közigazgatási és pénzügyi definitiv rendezése lett volna. E kategóriába tartoznak első sorban a közjegyzői intézményt meghonositó s az ügyvédi kar egészségesebb szervezését czélzó törvények. Az első fontos lépések voltak ezek az igazságszolgáltatás jobbá és olcsóbbá tételére.

Csalódnék azonban, a ki a Bittó-Ghyczy kabinet politikai méltatásának mértékét a törvénykönyv lapjain keresné. Egy csonka, alig megkezdett pálya erkölcsi jelentőségét nem a már elért eredmények, hanem a megkezdett alkotási terv egész conceptiója szerint lehet csupán igazságosan megitélni. A lelépett miniszterium jelentősége abban feküdt, hogy ez volt az első kormány Magyarországon, melynek valóságos programmja volt.

Az Andrássy-miniszteriumot bizonyos ifjui hév, bizonyos geniális ötletszerüség jellemezte. Támogatva rendkivül szerencsés körülmények összetalálkozása által, s erőt meritve egyrészt az alkotmányát viszszanyert nemzet lelkesedéséből, másrészt a kedvező nemzetgazdasági viszonyokból s az országnak akkor még meg nem rendített pénzügyi helyzetéből: az Andrássy-kabinet képes volt egyes nagy és nehéz kérdéseket kedvező megoldásra vinni, melyeket sem előtte, sem utána más kormány elintézni képes alig lett volna. Nem is emlitve történelmi nagy monumentalis müvét, magát az államjogi kiegyezést, csak a honvédség megalkotására, a Horvátországgal való unió megkötésére s a kényes természetü határőrvidéki kérdés megoldására utalunk. De e nagy alkotások mellett annálinkább kiri mindannak törpesége, vagy elhibázott volta, a mi a belügyek terén az időben alkottatott. A mit az akkori kormány „programm"-nak tartott, az nem volt egyéb minden képzelhető és óhajtható szép és kellemes dolgok tervnélküli elsorolásánál. Az akkor divatos trónbeszédek legmeghatóbb bizonyitékai a valóban naiv optimismusnak, mely alkotmányosságunk amaz ifju éveiben a gyakorlati kivihetőség határaira nézve még irányadó körökben is uralkodott.

Lónyay kormányrajutásával egyszerre megváltozott politikai életünk arczulata. Egy par excellence gyakorlati férfiu jutott a kormány élére, ki kedvezőbb körülmények közt hivatva lehetett volna pótolni az Andrássy-aera mulasztásait a belpolitika terén, s nagyobb érvényre emelni a magyar politikában a gyakorlati és materialis életnek addig néha az elmélet kedvéért háttérbe szoritott követelményeit.

Lónyaynak programmja a szó szorosabb értelmében nem volt, de voltak egyes eszméi, melyek kétségkivül fokonként egy szerves egészszé, egy rendszeres tervezetté illeszkedtek volna össze s volt mindenekfelett erős gyakorlati ösztöne, munkaereje egész a fáradhatatlanságig, munkakedve, mely határos volt a nyughatatlansággal.

Lónyay azonban actióba alig léphetett — ereje megtört oly viszonyokon, melyek parlamenti életünk legszomorubb emlékei közé tartoznak.

Utána a dolgozni nem tudás és nem akarás kabinetje következett. — Apatikusabb s tehetetlenebb politikus mint Szlávy jó Dobzse László királyunk óta nem vezette az ország ügyeit. A horvátokkal megcsinálta a kiegyezés revisióját ugy ahogy azok akarták, különben pedig nyugodtan várta a pénzügyi krisis hullámainak összecsapódását fejünk felett. Hogy e kabinetnek programmja lett volna, azt még azok sem állithatják, kik vagy hatszor bizalmat szavaztak neki, mig végre a nagy bizalom terhe alatt — miután a 153 milliós kölcsönt contrahálta s a keleti vasut másodprioritásaiért a jótállást megszavaztatta — szerencsésen jobb létre szenderült.

A Bittó-Ghyczy kabinet oly helyzetben vette át az ország kormányát, mely a szó legszorosabb értelmében kétségbeejtő volt. A 153 milliós kölcsön első fele el volt költve, a pénztár üres volt, előlegekből kellett élni hónapokig, mig realisálni lehetett a kölcsön második felét. Ghyczy ábrándoktól ment politikájának sikerült lassanként ismét némileg türhető positiót teremteni Magyarországnak a pénzpiaczczal szemben. — Megfizettük e positió árát részben a temesvár-orsovai vasuttal, — de viszont biztositottuk a tömösi csatlakozást, mely amannak némi aequivalense. Nyertünk azonban időt 1875 végéig s ha okosan gazdálkodunk s véghetlen deliberatióink által Saguntumot elveszni nem hagyjuk, ha gyorsan hozzáfogunk az uj jövedelmi források megnyitásához, talán biztositva lett volna a fizetésképesség egész addig, mig az időközben keresztülviendő nagy reformok, a vám- és kereskedelmi szövetség módositása, a bankkérdés megoldása s a vasuti garantia terhének is némi enyhitése által meg lettek volna teremtve pénzügyeink végleges rendezésének feltételei.

Alig van ága az állami kormányzatnak, alig létezik oly kérdése közéletünknek, melyre nézve a kormánynak vagy már kész törvényjavaslatai, vagy nevezetes előmunkálatai ne lettek volna. Nem tartunk attól, hogy az uj miniszterium által e tekintetben dementiroztatni fogunk.

De mielőtt a tervek kivitelében csak némileg is előhaladhatott volna, megtört a Bittó-Ghyczy kabinet a megváltozott párthelyzet nyomása alatt. Most ismét elkezdhetjük a dolgot előről, — kötünk alkalmasint egy uj kölcsönt a jövő télen, eldobjuk a kész törvényjavaslatokat, el az embereket, kik azokat kidolgozták. — Uj emberek jönnek, talán uj eszmék is, — jobbak-e a régieknél, ki tudná előre megmondani? — uj idő, uj korszak veszi kezdetét, — aligha nem rosszabb az eddiginél!

A Deákpárt holnap (szerdán) d. u. 5 órakor értekezletet tartand, melyben a lelépett Bittó-Ghyczy kabinettől veend bucsut.

—

A Deákpárt és a balközép képviselő tagjai felkéretnek, hogy f. hó 3-dik napján d. u. 6 órakor a Hungária fogadó nagy termében közös értekezletre megjelenni méltóztassanak.

Kelt Budapesten, 1875. márcz. 2-kán.

Várady Gábor, m. k. a baloldali kör elnöke. **Gorove István, m. k.** a Deák-kör elnöke.

—

A főrendiház és képviselőház holnap (szerdán) déli 12 órakor ülést tartanak.

A volt miniszterium tagjai közül Bittó István, Ghyczy Kálmán, Szapáry Gyula gr., Zichy József gr. és Bartal György ma délelőtt 10 óra után gyültek össze disz magyar öltözetben a miniszterelnöki palotában. Onnan 11 órakor a királyi palotába mentek, hol ő felsége által félórai ünnepélyes bucsukihallgatáson fogadtattak. Később József főherczegtől vettek bucsut.

Az uj kormány tagjai 1 óra tájban jöttek össze a kir. palotában s ő felsége által fogadtatván, a szokott ünnepélyes szertartás mellett letették az esküt.

Eskületétel után ő felsége elnöklete alatt hosszabb miniszteri tanács tartatott, mely a legközelebbi teendőkkel foglalkozott.

A hivatalos lap holnapi száma közli a Bittó-kabinet fölmentését s az uj miniszterium tagjainak kinevezését. Ő felsége igen hizelgő szavakban köszöni meg a kabinet fáradozását, s Bittó Istvánnak és Pauler Tivadarnak a Lipót-rend nagy keresztjét adományozza. Paulernek egyszersmind a belső titkos tanácsosi méltóság adományoztatik. A többi miniszterek fölmentésükkel a király legmelegebb elismerését kapják.

Az uj kormány holnap déli 12 órakor mutatja be magát a főrendi és a képviselőháznak. A volt miniszterium tagjai délutáni 1 órakor vesznek bucsut a hivatalnoki kartól s ugyanekkor mutatják be utódaikat. 6 órakor a Hungária disztermében mutatja be magát az uj miniszterium az egyesült pártnak.

—

A főispánok. A mostani kormányválság valószinüleg az összes főispánok leköszönését fogja maga után vonni. Az eddigi kormányválságok alkalmával a főispánok nem adták be lemondásaikat, hanem folytatták müködésüket az uj kormány alatt is. Fordultak ugyan elő akkor is sporadice egyes lemondások (mint pl. Lónyay Jánosné, gr. Zichy-Ferraris Viktoré, stb.), de azok inkább személyi jelentőséggel birtak s nem voltak elvi jelentőségüek. A jelenlegi pártválság nyomán keletkezett kormányválságnak azonban a politikai körök azon jelentőséget tulajdonitják, mely szükségessé teszi, hogy az országnak valamennyi főispánja a kormánynak rendelkezésére bocsássa állomását. Nem szenved kétséget, hogy a főispánok méltóságával is inkább összefér, ha egy elvi fontosságu politikai válságnak parlamentaris követelményét önként megértik, s azon állásokat, melyek kiválólag bizalmi jellegüek, rendelkezésére bocsátják az uj kormánynak, s nem várják be, mig az uj kormány bizalmatlansága az előbbeni kormányok által kinevezett főispánok iránt tényekben nyilvánul. Óhajtanunk kell ezt azon kiváló hazafiak reputatiója érdekében, kik a főispáni helyeket most még betöltik, s óhajtanunk kell a főispáni méltóság érdekében is, — annál is inkább, mert ugy tudjuk, hogy Tisza Kálmán teljes szabad kezet tartott fenn magának e tekintetben is.

—

A Deák-kör mai rövid ideig tartott értekezletén kevesen voltak jelen a párt tagjai közül. Gorove elnök bejelenté, hogy érintkezésbe tevén magát a balközépi kör elnökével, megbizatott a pártnak hivatalosan tudomására hozni, hogy a „balközép örömmel kész a Deákpárttal egyesülni." Egyszersmind inditványozta, hogy a két párt holnap d. u. 6 órakor a Hungária nagy termében közös értekezletre gyüljön össze, hol az addig formaszerint is kinevezett és a Háznak bemutatott kormány, az immár egyesült pártnak is be fogja magát mutatni, s hol ezután az uj párt házi dolgai (klubbhelyiség, a párt tisztviselői karának megválasztása stb.) fognak megbeszéltetni.

Mint halljuk az uj párt valószinüleg a Deák-körnek mostani helyiségeit tartja meg.

—

Pártmozgalmak. A b. Sennyey-árnyalathoz tartozó képviselők (számszerint 25—27) ma értekezletet tartottak Festetich Pál gr. lakásán, melyben elhatározták, hogy az alakulandó kormánypártba nem lépnek be, s elfoglalják azon független álláspontot, melyet b. Sennyey a Deákpárt utolsó érdemleges conferentiáján jelzett.

A Lónyaysták ugyanezt teszik. Megkisértetett a két fractió egyesitése, de ma már ez meghiusultnak tekinthető; lehetséges azonban, hogy a parlamentaris küzdtéren kifejtendő gyakorlati politika, az oppositióban való érintkezési pontok közelebb hozzák egymáshoz, s tán amalgamisálják e két fractiót.

—

Az uj kormány és a felsőház. Politikai körökben kiváncsiak, miként fog fogadtatni az uj kormány a főrendiház által? Annyi valószinünek látszik, hogy élénk támogatásra ott alig számolhat, s hogy körülbelől Wenckheim b. személyiségének befolyására redukálandóazon egész támogatás, melyet az uj kormány a főrendiházban remélhet.

—

A belügyi államtitkárságra ez ideig még nincs kijelölt egyéniség. Zeyk Károlynak határozott szándoka visszavonulni. Az erdélyi képviselők közt élénk eszmecsere tárgyát képezi, hogy az erdélyi részek ezen fontos positióját a központban elejtetni engedni nem szabad. Zeyk távozásával az erdélyi specialis viszonyok egyáltalában nem lesznek képviselve a belügyi miniszteriumban; Groisz Gusztáv halála óta egyedül Zeyk állt a belügyminiszter oldala mellett az erdélyi ügyekben. Az erdélyiek félnek nagyon, hogy ha e fontos positiót elvesztik: érdekeik teljesen el fognak hanyagoltatni, s a magyarországi viszonyoktól sokban és nevezetesen eltérő specialis viszonyaik kellő figyelemben nem fognak részesittetni; és ez rosz vért fog okozni a Királyhágón tul, hol az elégületlenségnek nem egy jele mutatkozott már is, s hol a föltétlen unio ellen reactió van támadóban. Élénk mozgalom foly az erdélyiek közt, hogy ha Zeyk Károly már okvetlen vissza akar vonulni: Torma Károly nyeressek meg a belügyi államtitkárságra, ki egy kitünő administrativ erő, és alaposan ismeri Erdély viszonyait, — bár aligha hajlandó lesz ez állást elfoglalni.

—

Az államtitkári és a felsőbb közigazgatási hivatalok miként történendő betöltése iránt jelenleg számtalan combinatió kering. Megemlitjük ezek egy részét, a nélkül, hogy az egyes részletekért jótállást vállalnánk. A miniszterelnökségben a lelépő Kandó helyére állitólag Barthos jönne, a ki a felség személye körüli miniszteriumban miniszteri tanácsos, és a ki Wenckheimnak kedvelt embere. A sajtóosztály, tekintettel a választás előtt kifejtendő erős actióra, közvetlenül a belügyminiszteriumnak rendeltetnék alá, jelenlegi személyzetének egy része más miniszteriumokhoz administrativ szolgálatra osztatnék be, és állitólag Huszár Imre volna a sajtóügyek vezetésére kiszemelve. A többi sajtóügyi állásokra már Csernátonynak van hallomás szerint nehány jelöltje.

A belügyminiszteriumban államtitkárnak Szontágh Pál van kiszemelve, kinek erélyét és határozott fellépését Tisza kedvelé. A belügyi elnöki teendőkre miniszteri tanácsosi ranggal Beőthy Algernon van kiszemelve. Nehány idősebb miniszteri tanácsos nyugdijaztatnék, az ifjabbak közül a kikben erély van főispánokká fognak kineveztetni. Ilyenek Torkos, Balajthy, Jekelfalussy.

Nehrebeczky a ki több igyekezettel, mint szerencsével a jelenlegi belügyminiszterrel a parlamentben lándzsát is tört, felsőbb birósági állomásra fog áttétetni. A kereskedelmi miniszteriumba Horn Ede volna az államtitkári jelölt, kizárólag azon czélból, hogy a bankkérdésben megindítandó tárgyalásokat vezesse. Nehány ügyosztály összeolvasztatik és a kincstári jogügyi igazgatóság személyváltoztatás mellett uj alapon szerveztetik.

A cultusminiszteriumi államtitkári helyre az ellenzéki miniszterek szintén uj embert kivánnak, hanem még alkalmas egyénben nem egyeztek meg. Kerkapoly és Pulszky e helyre Molnár Aladárt ajánlják, a kit Trefort is szivesen elfogadna.

Az igazságügyminiszteri államtitkárságra a baloldal jelöltjei Horánszky és Teleszky. Más oldalról Sárkányt is emlitik, a ki a jelenlegi rendszer ellen, a mennyiben a szolgálati viszonyok engedték, ellenzéki álláspontot állott. Csengery, Pulszky és Kerkápolyi e helyre Szilágyi Dezsőt is ajánlják. Csemegi egy ujabb versio szerint Kozma Sándor helyére főügyésznek menne, a kit legfőbb itélőszéki tanácselnökségre neveznek ki. Csemegi mint kiváló criminalista e téren minden bizonynyal jeles szolgálatot tehetne. Más oldalról azt is halljuk, hogy Kovács Kálmán mint államtitkári helyettes vezetné az igazságügyminiszteriumot ideiglenesen.

Valamennyi vasuti kormánybiztosi hely más egyének által lesz betöltve. A főispánok közül harminczat emlitenek, a kik mint határozott Deák-pártiak felmentésüket fogják kérni.

Némelyek szerint valamennyi főispán leköszönne. Több főispán mint képviselőjelölt fog föllépni és ezek közt nehány lesz, a ki b. Sennyey pártjának számát fogja saporitani.

Tisza állitólag egy barátja előtt ugy nyilatkozott, hogy Lónyay esetén okult és nem fog oly embereket bizalmi helyeken türni, a kikről nincs meggyőződve, hogy egész odaadással és erélylyel az ő intentióit fogják támogatni.

—

Az uj kormány összes tagjai ma udvari ebédre voltak hivatalosak.

—

A bécsi lapok a Wenckheim-Tisza kabinetről egyhangulag kedvezőtlenül nyilatkoznak.

A vasuti visszkereseti hivatalok központositása.

(Második czikk.)

Az üzletvilág eléggé ismeri a decentralizált visszkereseti eljárás hátrányos következményeit, minek folytán a központositás szükségét az ipar- és kereskedelmi kamarák közül is már többen hangsulyozták.

El vagyunk készülve reá: hogy a magyar vaspálya igazgatók értekezletének azon tagjai, kik az állam nyelvének érvényreemelése érdekében kibocsájtott miniszteri rendeletek végrehajtása körül legalább is passiv szere-

---

Adatok az 184⁸/₉-ki események történetéhez.

I.

Kossuth L. utasitásai a Galiczia és Nagy-Britannia irányában követendő politikát illetőleg.

Kossuth szellemének tevékenységéből és azon állásból, melyet épen egyéniségének roppant népszerüsége alapján a kormányban elfoglalt folyt, hogy nemcsak az országos pénzügyek terén, nemcsak oly ügyekben, melyekben mint pénzügyminiszter érdekelve volt, — hanem az általános politikai események között, a politikai viszonyokban is nagy befolyást gyakorolt. — Igy a többi közt — 1848. ápr. 12-én Kossuth — és nem a miniszterelnök, kinek tulajdonkép ez kötelessége volt volna — irt át a külügyminiszterhez hg Eszterházyhoz, müködnék oda az osztrák miniszteriumnál, hogy az ausztriai konsulok utasittassanak a magyar lobogót védelem alá venni.

Ugyancsak a pénzügyminiszter részletes utasitást ajánlott a külügyminiszter figyelmébe a Galiczia és N.-Britannia irányában követendő politikát illetőleg, de ezt már a miniszteriumi tanács megállapodása folytán és annak megbizásából tette. „A miniszterium meg levén győződve — ugymond Kossuth a miniszterium nevében — hogy a szomszéd Galiczia nyugalmától a a többi örökös tartományok, de még sokkal inkább Magyarország nyugodalma is feltételeztetik, s ha ottan a nép és földbirtokosok közt surlódások törnének ki, vagy pedig az ő felsége minden tartományainak kegyelmesen megigért alkotmányosság életbeléptetésének késleltetése nyugtalanságot idézne elő, ez Magyarország felvidékén ezintugy zavarokat okozhatna, s a rend fenntartását, mely a királyi széknek oly nagy érdekében áll, veszélyesen nehezitené: herczeg külügyminiszter ur szives lesz, ő felsége ausztriai kormányát a fennforgó körülmények kiemelése mellett arra figyelmeztetni, miszerint Galiczia nyugalmát legczélszerübben azáltal lehetne biztositani, ha a jobbágyi viszonyok és tartozások — ép ugy mint Magyarországon történt, ott is haladék nélkül törvényszerü alakban megszüntettetnek, egyszersmind a nemzet őrség minél inkább sietendő rendezésében a tőzsgyökeres lengyel elemre kitünő figyelem fordittatik, s mindenekelőtt ennek kebelében állittatik fel a nemzetőrség.

A miniszterium arról is meg lévén győződve, miként N.-Britanniának természetes érdekében áll óhajtani, hogy az ausztriai birodalom belnyugalma által erős, s annak következtében ő nbritanniai felségének bármely eventualitások közt hatásos szövetségese lehessen, hg külügyminiszter ur az ausztriai külügyminiszterrel egyesitőleg felfogja az angol kormány bécsi követjét a fennforgó körülményekről világositani. Felvilágositandja nevezetesen arról, miként a Magyarországon s kapcsolt részeiben rendes törvényhozási uton behozott alkotmányos változások, nemcsak, hogy az ausztriai hatalom gyengitésére nem irányozvák, sőt inkább Magyarországon, a dolgok uj rendének gyakorlati megszilárditása ez időszerint az ausztriai hatalomnak legbiztosabb támaszát képezheti. Felvilágositandja aziránt, hogy ezen organicus megszilárditás az országban s kapcsolt részeiben a rendnek s belnyugalomnak háboritatlan fenntarthatásától feltételeztetik; — hogy az aldunai tartományokban megindult mozgalmak, ha kitörésig mennének, szomszédsági s nyelv- és vallás-rokonsági kapcsolatnál fogva a magyar és horvát határőrvidékre s Horvátországra, sőt Magyarország felvidékére is, egészen Galicziáig oly zavaró befolyást gyakorolhatnának s oly gravitationalis irányt vehetnének, mely Magyarországban az uj formák organisatiójára s ezzel az ország erejének kifejtésére mulhatlanul megkivánt közrend s nyugalom fenntarthatását nagyon kétségessé tenné, az ausztriai hatalom bomladozását előmozditaná, az angol befolyást az aldunai tartományokban csökkenthetné, a török birodalmat veszélyes convulsiókba sodorhatná s külbefolyásoknak előr látható hozzájárultával, könnyen európai háborura vezethetne. A miniszterium reméli, hogy az angol kormány czekről felvilágositttatván, a szomszéd aldunai tartományok iránt oly politikát követend, melyet az angol kormánynak az ausztriai birodalom s különösen Magyarország, mint az ausztriai ház legbiztosabb támasza iránti barátságos indulatától saját érdekeinél fogva is megvárni magát jogositottnak hiszi."

Végül megbizatik a külügyminiszter, hogy — a nádor, nehány magyarajku ezrednek Galicziából a magyar felvidékre való beszállitása iránti közbenjárását felajánlván — a nádor ezen törekvését támogassa ő felségénél.

Kelt ezen utasitás 1848. ápr. 12-én.

II.

Az 1848. junius 6-án tartott magy. minisztertanács jegyzőkönyve.

Csányi László kormánybiztos folyó hó 3 án kelt hivatalos jelentésében élénk szinekkel festvén a Dráva mellett tornyasodó veszélyeket s ennek kapcsában Mészáros Lázár hadügyminiszter előadván a Szeged tájékán alakitandó tábor tervét, végül felolvastatván b. Puchner erdélyi főhadikormányzónak azon válasza, hogy Erdélyből jelenleg semmi hadi erőt nem nyujthat segitségül — határoztatott:

„A főherczeg nádor a miniszterium határozatából megkéretni rendeltetett, miszerint a jelen rendkivüli körülmények között, miután ő felsége az uralkodás székhelyéről Bécsből Insprukba távozott, igy a vele érintkezés felette megnehezittetett, eltérve a különben követendő rendes uttól, nádor ő főherczegsége, mint ő felségének teljes hatalmu királyi helytartója, magát a hazában benlévő katonaságra nézve mindennemü rendelkezéseknek különösen pedig azoknak is tettleges és mielébbi gyakorlatába tegye, melyeket ő felsége magának fentartott. — futár által értesitvén ő felségét utólagos jóváhagyásnak kikérése mellett a felől: hogy a miniszteriumnak legtávolabbról sincsen gondolatában ő felségének jogait bármi részben is csonkitani, hanem tekintve a körülmények parancsoló fontosságát, s magának a dynastiának is veszélyeztetését, e rendelkezésnek foganatba vételét addig is, mig ő felsége adott királyi szavához képest Budára mielébb lejönne s igy az uralkodást bent a honban vezethetné — halaszthatlanul szükségesnek tartja.

„Parancsolja meg egyszersmind nádor ő főherczegsége mint ő felségének immár Erdélyre nézve is teljes meghatalmazott királyi helytartója b. Puchner erdélyi főhadikormányzónak: hogy jövendőre minden katonai s hadi rendelkezésekre nézve a magyar hadügyi miniszterttől függ; a fentérintett körülmények miatt pedig az egész Erdélyben létező katonaságnak felét Magyarországra tüstént küldje ki. A magyar sorkatonaság buzditása, s nemzet és haza szeretetének ébresztése végett, a 4 ik zászlóaljnak felállitása megrendeltetett, — azon hozzáadással, hogy az országgyülés által 1840-ben állitottak biztositassanak a miniszterium részéről, miszerint törvényes idejök lejártával okvetlen el fognak bocsáttatni, az ujonnan beszegődők ideje pedig szállittassék le a mostani önkéntes honvédek szerződési idejére s fizetéseik ezekével egyenlőre emeltessenek. Ezeknek teljesitésével a hadügyminiszter megbizatik, s mindezekről a miniszterelnök is futár által értesittetni rendeltetik.

„Az országgyülés közeledése s a veszélyek növekedése miatt a miniszterium a nemzetőrség összeirását be nem várhatván, az őrnagyok haladéknélküli kineveztetését s főként a pesti nemzeti őrseregnek mielőbbi felfegyvereztetését elhatározta, egyszersmind megbizta a hadügyminisztert, hogy 100,000 kaszát védelmi fegyverré alakittasson, s a rendkivüli körülmények tekintetéből, az országban a nemzetőröket addig, mig rendes fegyverekkel elláttatnának, vadászfegyverekkel is láttassa el. Mire nézve a belügyminiszter b. Baldácsi ezredessel egyetértőleg a megyei főispánokat szólitsa fel: válaszszanak ki minden megyében alkalmas egyéneket, kik az ily vadászfegyveres csapatokat alakitsák."

Akadémia.

A magyar tudományos akadémia II-ik osztálya tegnap délután öt órakor ülést tartott. Ez alkalommal Szilágyi Sándor tartott felolvasást ily czim alatt „Révay Péter a szent korona".

Felolvasásában előadja, hogy Révay Péter a szent koronáról két munkát irt. A Commentatiót de Sacra Corona 1614-ben Augsburgban kinyomatta, de a nyomtatás nem levén correct, igazitásokat s jegyzeteket irt róla. Tanulmányai alapján azonban egy másik munka irására határozta el magát: de Monarchia et Sacra Corona, mely tulajdonkép Magyarország története, tekintettel a szent koronára. De a beállt háborus idők miatt ezt nem nyomathatta ki; — csak 40 év mulva jelent az meg a Nádasdy Ferencz költségén. Ez időben azonban Révaynak már tettel kelle védelmezni a szent koronát, melyet tollal dicsőitett.

Bethlen 1619-iki támadását oly rendkivüli gyorsasággal hajtotta végre, hogy a Ferdinánd-pártiaknak idejök sem volt összeszedniuk magokat. Pozsonyba Kamper, a tanács titkos küldötte hivta be, s Bethlen okt. 14-én hajnalban egy véletlen támadásnál tönkre verte a német hadat és őrséget. A korona a várban volt, a Pozsonyba összehitt országgyülés elhatározta, hogy 200 magyar gyalog menjen be annak őrzésére oda, de a két koronaőr Pálffy és Révay csak hosszas alkudozás után s az országgyülés világos rendeletére eresztette be őket. Ugyanez az országgyülés Bethlent fejedelemmé választá, de a királyválasztásnak propositióit is elébe terjeszté s kérte, hogy koronáztassa meg magát. Bethlen nem fogadta el. Ferdinánddal fegyverszünetet kötött, a békealkudozások végett Beszterczebányára országgyülést hirdetett s azon német katonákat, kik még a pozsonyi várban maradtak, kiköltöztette onnan. De a beszterczebányai gyülés béke helyett szakadást idézett elő, s Bethlent a rendek magyar királylyá választák; megerősitették a Csehországgal kötött uniót, mire Bethlen ujra megkezdte a támadó hadjáratot. De a szerencsétlen fehérhegyi csata s a csehek tönkreverésére hiveit megrettenté s ezek közül többen elálltak mellőle.

Bethlen bár a csatatéren övé volt a győzelem elhatározta, hogy a koronát az ország belső részébe viteti s e czélra Zólyomot szemelte ki, mint korona uradalmat. Révay és Pálffy nem akarták engedni, hogy Pozsonyból, törvény ellenére elvigyék, de a királyi tanács elrendelé, s végre ők Illésházyval s Perényivel elkisérték. Azonban a hadi koczka fordult. Bethlennek bellebb kellett vonulni s a korona Zólyomban nem volt teljes biztonságban Révay Feját a nagyszombati országgyülésre küldé, hogy kérjen a koronának segélyt. A gyülés megrendelte ezt, s annak eloszlása után Bethlen visszavonulván Kassára, utközben betért Zólyomba s Révay ellenzése daczára

pet játszottak, nehézségeket fognak görditeni eme fontos reform eszme keresztülvitele elé; tudjuk ugyanis: hogy kereskedőink egy része még mindig előszeretettel viseltetik a német ügykezelési nyelv iránt; sőt nem ritkán előadja magát az eset, hogy némely kereskedő csakis azon okból szerkeszti német nyelven a visszkereseti hivatalokhoz intézendő beadványait, mert köztudomásu dolog, hogy a magyar vaspályák visszkereseti hivatalainak élén, — daczára az elegendő számmal rendelkezésére álló jeles hazai szakerőknek — három kivételével, oly egyéneknek állanak, kik az állam hivatalos nyelvéből mit sem értenek, tehát a feleknek már opportunitási szempontból is érdekükben fekszik az idegen nyelv használata; ilyképen évente közel 30,000 kiadvány inditetik a visszkereső felekhez, és pedig az állam hivatalos nyelvének rendszeres háttérbe szoritásával.

Az előadottak után ellehetünk készülve reá, hogy azon esetben, ha e fontos üzleti reformjavaslat a magyar vaspályák igazgatóinak értekezletén leszavaztatnék, miként ez már több izben, és névszerint az anyagszerek közös beszerzésének a kamat biztositás érdekeire nézve annyira fontos javaslatával történt, — hogy a jelen esetben az államkormány rendeleti uton fog intézkedni annak kivitele iránt. A vaspályák önkormányzati joga nem lehet fegyver az állam czéljai ellen; nem főleg a jelen esetben, midőn a hivatalos nyelv érvényre emelése és a czélba vett jelentékeny megtakaritás az államnak ép ugy, mint a pályatársulatoknak érdekében fekszik. Avagy nincs-e felhatalmazva a kamatbiztositási számszék a vaspályák személyzeti kiadásainak, — mely kérdésre alkalmilag visszatérünk — revisiójára; nem kötelessége e difficultalni azon tételeket, melyek oly alkalmazottak illetményeit képezik, kik a magyar szövegü ügydarabokat az idegen főhivatalnokok részére megérthetés czéljából németre forditják, midőn pedig köztudomásu tény, hogy ezek között vannak olyanok, a kik előnynyel versenyezhetnek idegen főnökeik szakképzettségével.

A visszkereseti hivatalok központositása egyszersmind a visszkereseti nyomtatványok kiállitásának központositását eredményezendi; — eddigelé minden vaspálya külön szerezte be nyomtatványait, egyik magyar, a másik magyar-német, a harmadik, ezek között a tiszazidéki vasut is, német szöveggel, tehát már e czimen is, eltekintve az egyenlő nyomtatványok előnyeitől jelentékeny megtakaritás lenne elérhető. Ezzel azonban nem azt akarjuk mondani, mintha a vaspálya üzleti nyomtatványok központositott kiállitása a megfelelő hivatalok központositásától lenne feltételezve, sőt teljes okunk van reményleni, hogy ez üzleti reformokra s megtakaritásokra törekvő kormány, a használatban levő több mint 700 darab különféle üzleti nyomtatványok és vagy 50 darab üzleti utasitás központositott magyar szövegü kiállitását, egyelőre legalább a kamatbiztositást igénybe vevő vaspályákra nézve, mihamarább elrendelni fogja, mely rendelet azon kivül, hogy az állam hivatalos nyelvének érvényre emelésén gyakorlatilag is nagyot lenditene, — a nyomtatási költségek czime alatt évenként több mint 100,000 frt megtakaritást fogna eredményezni.

Ezen kivül azon számos körözvény vagy szolgálati rendelet, melyeket az áru-szállitás és kezelésre stb. vonatkozólag az egyes vaspályák eddigelé külön adtak ki állomásaik részére, ezentul a központi visszkereseti hivatal álta fogván kiadatni, e czimen is eltekintve az egyöntetüség előnyeitől, nem csekély munka és nyomatási költséget lehetne megtakaritani.

És igy tovább haladva fejtegetéseinkkel, könnyen kimutathatnók, — hogy a központi visszkereseti hivatal felállitása által a visszkereseti ügyek elintézésének gyorsitásán, egyszerüsitésén, a visszkereseti esetek memyiségének leszállitásán és az állomási szolgálat javitásán kivül, az eddigi decentralizált visszkereseti rendszer költségeinek mintegy felét, tehát 50%-ot lehetne megtakaritani; — elégséges az állam hivatalos nyelvét nem értő visszkereseti főnökök és hivatalnokok méltányos végkielégitésére.

Általán meg kell jegyeznünk, miszerint normális viszonyok mellett nem is lehet szó a kamatbiztositás czimén évenként igénybe vett összeg leszállitásáról mindaddig, mig vaspályáink nagyobb részének üzletvezetését idegen érdek és befolyás dominálja.

Nem szeretnők, ha állitásunk félreértésekre adna alkalmat, s azért megjegyezzük, miszerint mi nemcsak nem viseltetünk ellenszenvvel azon idegen elemek iránt, kik valóban szakerőknek bizonyultak, és az állam hivatalos nyelvét elsajátitották; sőt ellenkezőleg becsüljük, támogatjuk őket, a kik hasznos és lelkiismeretes munkálkodásuk folytán méltán ki is érdemelték elismerésünket, ezeket tulajdonképen nem is tekinthetjük idegeneknek; mi csak azon idegenektől kivánunk mihamarább megszabaduhni, kik azon vaspályát, melynek üzletét lelkiismeretesen vezetni lennének hivatva, fejős tehénnek tekintik, kiknek évi fizetése és egyéb illetményei, habár nem is igazgatók, miniszstereink fizetését meghaladja, akkor a midőn pl. a belga államvasutak főigazgatója csak 15,000 frank évi fizetésben részesül, a kik hála fejében intrikálnak, conspirálnak az állam czéljai ellen, hol annak idejében befolyásos állásra és 2—3 év alatt jelentékeny vagyonra tettek szert, kik becsmérlik a legkiválóbb hazai műszaki és üzleterőket és a kik hivatalos hatáskörüket és solidaritás alapján szervezett összeköttetéseiket a kiválóbb hazai erők elnyomására, a miniszteri rendeletek kijátszására használják fel, kik élelmességük és állitólagos genialitásuknál fogva teljesen alkalmasak arra, hogy a clique-hez tartozó társaik közremüködésével a helyzetet mindenképen kizsákmányolják, sat.

Ezektől kell mindenekelőtt, ha áldozatok árán is, megszabaditani vaspályáinkat, máskülönben a miniszternek a vaspálya üzlet intensivebb felügyeletére és ellenőrzésére irányuló ismert törekvései oly nehézségekbe fognak ütközni, melyek a kitüzött czél sikerét, ha nem is teljesen meghiusitani, de mindenesetre hátráltatni fogják; főleg, ha a főfelügyelőség a vasut üzlet szakágai szerint mihamarább ujonan nem szerveztetik.

Azt hisszük, hogy igazgatóink értekezlete mindenekelőtt egy bizottságot fog kiküldeni azon utasitással: hogy az 1875. január 1-től érvényes magyar-osztrák visszkereseti egyezményt a központositás czéljának megfelelőleg módositsa, a kölcsönös biztositási egylet és a központi visszkereseti hivatal együttes szervezetének alaptervezetét elkészitse. Egyidejüleg azonban tekintettel a magyar-osztrák vaspályák között fennálló visszkereseti egyezmény végrehajtási záradékában foglalt határozmányokra, fel fogja szólitani az osztrák vaspályák igazgatói értekezletét, hogy ezen fontos reformjavaslathoz elvben hozzájárulni, és az előkészitő munkálatok kidolgozására hasonlóképen egy bizottságot kiküldeni sziveskednék, a két bizottság azután együttesen, és ha ez czélravezetőnek nem bizonyulna, egymással folytonosan érintkezve oldhatná meg feladatát.

Ivánka Imre is visszatért a baloldali körbe; ugyanaz nap, midőn e párt, mint ilyen utólsó értekezletét tartá, s kimondá, hogy mint balközép párt megszünt létezni.

—

Mint megbizható forrásból értesülünk, Kandó Kálmán miniszteri tanácsos a miniszteri elnökségnél, nemcsak hogy már (febr. utolsó napjaiban) beadta lemondási kérvényét, hanem az ő felsége által a mai napon már forma szerint el is fogadtatott volna. S igy az uj kormány nem találandja többé hivatalban e tiszta jellemü, nemes érzelmü és szeretetreméltó férfiut, ki 1867 óta volt a miniszterelnökség vezérhivatalnoka.

—

A baráttéri szélkakasnak nagyon az elevenére tapinthattunk. Fájdalmában „otromba" „esetlen" a „hülyeség támadásaival" s más hasonló kifejezésekkel siet elerőtleniteni azt, hogy ráolvastunk részvénytársulati kendőzködő politikájára.

A „Napló" beszél a „hülyeségről"! És kinjában még nagyot is mond, állitván, hogy „orvul támadtuk meg Lónyayt." Engedelmet kérünk — a „Pesti Naplónak" nagyon is gyarló lehet az emlékezőtehetsége. Mi határozottsággal és nyiltan fejeztük ki Lónyay grófot illetőleg egyéni véleményünket. Hanem igen is ismerünk egy lapot, mely a mostani válság azon izgalmas napjaiban, midőn a triumviratus mellett, vagy ellen szint kellett volna vallani, Lónyayt sem nyiltan megtámadni, sem nyiltan védeni nem merte, hanem, alattomos politikájához hiven, a Lónyay alatt megszavazott vasutakról közölt egy czikket, mely minden jámborsága mellett is orvtámadás volt. És ez a lap a baráttéri szélkakas volt.

Bécs, márcz. 1. (Eredeti levél.) A Porta ragaszkodik azon elhatározásához, hogy a román kereskedelmi conventiók kérdésében nem enged. Kitünik ez azon párbeszédből, mely néhány nappal ezelőtt Zichy gróf nagykövet és a nagyvezér közt folyt (ez utóbbinak állása — mellesleg emlitve — tökéletesen szilárd.) Ugy látszik, hogy a Porta nem fog a szerződés megkötése ellen protestálni, hanem a bevégzett ténynyel szemben minden jogot fenntart.

Kaposvárról következőket irják nekünk: Somogymegye nyolcz választó kerületében 1875-ben összeiratott összesen 19,744 választó. 1872-ben volt: 16,315. És igy gyarapodott a választók száma: 3429-el.

Örülnénk ennek; de attól félünk, hogy a gyarapodás kiválólag az uj törvény §§-ainak roszul alkalmazásából eredt.

Mezővárosokban ugyan és nagyban apadt a választók száma, s mindazon helyeken, hol kis birtokos, és iparososztály van; a telkes gazdáknál annál nagyobb a gyarapodás. Ezeknek tehát nincs okuk panaszra, de annál több a kisbirtokos és iparosoknak, kiket a csapások s aránytalan adózások a földhöz sujtottak,

—

Az orosz lapok egy idő óta azzal vádolják az osztrák-magyar monarchia londoni követét, Beust grófot, hogy ő az angol és az osztrák sajtót Oroszország és Anglia közt ellenségeskedés szitására buzditja; mint a „P. Lloyd"-nak táviratozzák, ezen vádat Bécsben határozottan kétségbevonják.

A lapok a helyzetről.

Budapest, márczius 2.

A lapok a „Hon"-on és az „Ellenőr"-ön kivül részint határozott oppositióval, részint nagy tartózkodással fogadják az uj kormányt s a tegnapi Deák párti értekezleten a Wenckheim-Tisza kabinetre nézve nem a legkedvezőbb commentárral kisérik. Jobboldali laptársaink azonban a párt egyesülés nagy és üdvös jelentőségét az uj kormánynyal szemben tanusitott reservált álláspontjuk daczára is előtérbe helyezik.

—

A „P. Lloyd" a pártfusiót, mint nagy politikai vivmányt üdvözli ugyan; de azért már előre jelzi, hogy az uj kormány actiója közben Tisza némely közigazgatási reformjával szemben valószinüleg ellenzéki álláspontot lesz kénytelen elfoglalni; aztán igy szól: „Kénytelenek vagyunk megjegyezni, hogy nem épen kedvező csillagzat alatt született az uj miniszterium, s hogy oly hibák, minőket az utóbbi napokban tömegesen követtek el, jövőben gondosan kerülendők, különben legalább az egyik félnél oly hangulat fog kifejlődni, mely még a legjobb szándékok elfogulatlan méltányását is akadalyozhatná . . . .

A bánásmód, melyben a visszalépett kabinet némely tagját, különösen dr. Paulert részesitették, tágas körö ben kinos benyomást szült. Ha kitünt volna, hogy Pauler ellentétes állást foglal el azon elvekkel szemben, melyeket az uj kabinet érvényesiteni akar, mindenki felfogta volna, hogy ezen miniszternek ezen kabinetben nincs helye; de hogy tudományos és parlamentáris tekintetben oly jelentékeny ember, mint Pauler — és ily férfiaink nincsenek tulságos számban, — tisztán személyes okokból még combinatióba sem került, az sajátságos és épen nem kedvező benyomást gyakorolt. Arról sincsenek tisztában, mért engedett helyet gr. Zichy József Péchy Tamásnak; nincs szerencsénk Péchy urat azon oldalról ismerni, mely most leginkább tekintetbe jő, de saját magának érdekében lenne, ha azon közlönyök, melyek e tekintetben beavatottabbak, mennél hamarább felvilágositanák a közönséget azon tulajdonságokra nézve, melyek Péchy urat a közlekedési miniszterségre különösen képesitik. Szivesen félbeszakitjuk itt a példálódzást, bár — ha a Deákkörben elterjedt hirek valók — könnyen folytathatnók. Csak egy általános észrevételt szabadjon befejezésül mondanunk. A ki a Deákpárt mai értekezletét nyugodt, elfogulatlan tekintettel kisérte, okvetlenül észrevette, hogy a pártok egyesülését — magában véve — ma senki sem ellenzi, de hogy — valószinüleg az épen emlitett tények folytán — bizonyos, nem nyiltan kimondott, de mégis nehezen félreismerhető megbántódási, sőt — mondhatnók — bizalmatlansági érzet tuluralkodó, mely a helyzetnek rég óhajtott kecsegtető változását nem igen képes előmozditani."

A többség, melynek támogatása egyedül képes a parlamenti kormányokat meggyökeresztetni, nem igen hajlandó azok dictaturáját türni, kiket maga emel és buktat, és az erélynek igen magas fokát képzelheti, a nélkül, hogy ezzel jogosult érzékenységét meg kellene bántani".

—

A „Reform" a tegnapi deákpárti értekezletről igy szól: „A kik a Deák-párt értekezletén jelen voltak és hallották, mily tartózkodással fogadta a párt Wenckheim bárót és programmját; ki szemtanuja volt a perczekig tartó éljeneknek, melyeket rögtön a mély hallgatással fogadott miniszterelnöki exposé után Sennyey báró aratott midőn kijelenté, hogy nem lép az uj kormánypártba; ki látta, hogy az uj miniszteriumnak bizalmat szavazó clique emberei ugymint: Pulszky, Csengery, Tóth Vilmos és köztük az öreg Ghyczy, zugással vagy hallgatással fogadtattak, ki fontolóra veszi, hogy a többi nyilatkozók, Zsedényi, gróf Péchy Manó, gróf Nemes Nándor, Horváth Boldizsár mind csak a fusiót acceptálták, de a kormány és annak programmja iránt oly reservált állást foglaltak el, hogy a kör elnöke kénytelen volt e „tartózkodó támogatást" a határozatban is kimondani; végre ki szem előtt tartja, hogy gróf Lónyay Menyhért nem jelent meg a conferentián, hiveinek egy része szintén távol maradt, s közülök senki fel nem szólalt: mindezen jelenségeket összevetve, lehetetlen nem nézni aggálylyal a jövő kabinet sorsa, az uj kormány állandósága elé. Mi e jelenségeket nem csak a fusió, de a közjó érdekében is igen sajnáljuk. Mert mi régóta compact többséget, erős kormányt és a provisoriumok helyébe definitivumot követelünk".

—

A „Hon" az uj kormány állását következőkben jelzi: „A kormányprogramm létesitéséhez erő kell, több erő, mint a mennyit egyes embereknek ész és jóakarat megadhat. Ezen erőt csupán a még most két párt együttes közremüködése adhatja meg a kormánynak. Mindezeket, elhiszszük, hogy a megelőzött kormányok is óhajtották létesiteni; de törekvésüket gátolta előbb a pártok közötti elvharczban ébrentartott létfenntartási küzdelem, később még a saját pártjukban is kifejlett belviszály. Ha az uj kormány mindkettőtől megszabadultan léphet a tettek mezejére, feladatának fele utját már megtette. Az uj kormánypárt, midőn a szélsőjobboldali elemeket magából kiválni kényszeriti, megszabadul egy, a régibb kormányokat sokszor feszélyezett, szövetségestől; mig másfelől a baloldalt elfoglaló ellenzék részéről ildomosabb, mérsékeltebb modorra számithat, mint a minővel elődei találkoztak. A jelen kormányt a multak magasztalói (laudatores temporis acti) elődeinél gyöngébbnek tartják. — Ez a szerencsője. Alábbra becsültetni előzetesen — sokkal jobb mint tulbecsültetni Shaugy volna is; sokkal több sikert várhatunk oly gyönge kormányférfiaktól, a kik egymást értik és bensőleg egy czélra működnek, mint bármilyen erős kormányférfiaktól, a kiknek mindegyike a másik ellen dolgozik s egymás alkotását lerontani törekszik, s csak külsőleg tartozik össze. Egy laptársunk Simplicius kormányának nevezendi el (holnapi vezérczikkében, a mint halljuk) az uj kormányt (megalakulása napjáról: marczius 2-dikáról). Az élczet türni kell; de valljuk meg, hogy sokkal kisebb veszedelem egy kormánynál az, ha Simplicius, mint az, ha Duplicius vagy pláne Triplicius volna. Egyébiránt láttunk mink már hadnagyokból vált tábornokok által győzelmet kivivatni; — ott, a hol a hadsereg maga győzni való volt."

—

A „Nemzeti Hirlap" igy szól: „Ha az uj kormánytagok neveinek lajstromán végig tekintünk, csak a sorsban való megnyugvás irthatja ki elménkből ama kellemetlen reminiscentiákat, melyeket a miniszterfogdosás kietlen napjai hagytak benne hátra. Magyarázzuk meg magunknak, hogy a pártok fusiója szép és hasznos dolog, de hogy megvalósitása szükségkép sok nehézséggel és kellemetlenséggel jár, és azon deprimáló hatással szemben, melyet az uj miniszteri lajstrom gyakorol reánk, vigasztaljuk meg magunkat azon nagy politikai nyereséggel, mely az uj kabinetben megtestesülten áll előttünk, a meddő pártviszály eltemetésével, a haza két nagy pártjának egyesülésével, — ezt elgondolva, hajlandóbbak leszünk az uj miniszterek egynémelyikének megbocsátani azt, a mi tulajdonképen nem az ő hibájuk, hanem édes mindnyájunké: hogy t. i. nekik kellett miniszterekké lenniök."

—

A „N. P. Journal" határozottan kijelenti, hogy az uj kormánynyal szemben ellenzéket fog képezni részint a kabinet pénzügyi politikája, részint annak tagjai miatt, kik iránt bizalommal nem viseltethetik. Sorban megtámadja az uj miniszterium tagjait.

—

A szélsőbaloldali lapok hevesen megtámadják az uj kormányt. Az „Egyetértés" Tisza pénzügyi programmját ámitónak mondja. „Ghyczynek tehát — ugymond — csak azért kellett buknia, mert őszintén, nyiltan akart eljárni választóival szemben."

—

Az uj kabinettel szemben a legloyalisabb magatartást a „M. Politika" tanusitja; mert ő, mióta a Wenckheim-Tisza kormány léte bizonyosnak volt tekinthető, arról egy árva szóval sem nyilvánitott véleményt; sőt még ma is hallgat, noha Sennyey a Deák-körben már határozottan nyilatkozott. Ez aztán az igazi reservált álláspont.

AUSZTRIA.

Budapest, márczius 2.

Végezzünk mindenekelőtt azon néhány hirrel, melyek az Ofenheim per epilógját képezik. Lamezan államügyész nem fog a felmentő itélet ellen semmiségi panaszt benyujtani. Egy füst alatt megemlitjük, habár nem is nagyon hihető, hogy a főügyész állitólag ki akar lépni az államszolgálatból, hogy magát a védők sorába felvétesse. — Hein báró levelet irt Glaser igazságügyérnek, melyben részletes felvilágositás foglaltatik az országos főtörvényszéknek előbbi, Wittmannhoz intézett levelére vonatkozólag. Az igazságügyér a hozzá érkezett iratot Schmerling lovagnak, a legfelsőbb törvényszék elnökének küldte át, s egyszersmind felkérte, hogy Hein báró ellen fegyelmi vizsgálatot inditson meg. Ennek folytán a fegyelmi birák testülete már meg is alakult s ülést is tartott. A fő procuraturát Riszt ügyvéd képviseli a vizsgálatnál. — Barychar udvari tanácsos nyugdijaztatását folyamodott, helyét — mint már jelzők — a tiszai vasut igazgatója: Nördling foglalja el.

Jeleztük annak idejében, mily erős ellenállás készül a Wildauer-féle törvényjavaslat ellen a jogpárt és a lengyelek részéről. E tárgyban a belügyminiszternél értekezlet tartottak tegnap a déli órákban. A mondott törvényjavaslatot tudvalevőleg már tárgyalni kellett volna a képviselőházban. Eleinte azon ürügy alatt halasztgatták, hogy Stremayr gyengélkedése miatt nem kerülhet napirendre. De a közoktatásügyér már felgyógyult, s a tegnapi értekezleten kitünt, hogy a kormány opportunitási okokból ad calendas graecas akarja a javaslatot halasztani. A kormány ugyanis fél a lengyelektől, kik azzal fenyegettek, hogy nem vesznek részt a képviselőház üléseiben, ha elfogadtatik a 3. §., mely szerint a gymnasiumi igazgatók és tanárok kinevezésének jogát a gácsországi országos iskolatanácstól el kellene venni s azt a közoktatásügyérre átruházni. Ezen félelmében a kormány már a tegnapi értekezletet megelőzőleg bizalmas uton tudatta a lengyelek clubbjával, hogy hátráltatni fogja a 3-ik §. törvényes erőre emelését. — A tegnapi értekezletre eredetileg csak kevés számu s csupán középpárti képviselők voltak meghiva; de az utóbbi napok fontos eseményei szükségessé tették az értekezletben résztvevőket az alkotmánypárt összes töredékei, a közép, baloldal és haladási clubb tagjai által szaporitani. Igy közel 70 képviselő jelent meg s majdnem valamennyi miniszter. A miniszterelnök megnyitó beszédében czélzott a helyzet komolyságára s azon megyőződését fejezte ki, hogy az alkotmánypárt utóbbi időben tanusitott ellenzéki magatartása csak a hirlapok tulzásai által tünik fel olyannak, mely a kormány s párt egyetértését megzavarhatná. Erre Lasser belügyér a helyzet rajzát adta. Utalt az ó-csehek makacs magatartására. Kilátásba helyezte, hogy a Wildauer-féle javaslat elfogadtatása esetében a jogpárt és a lengyelek is a strike-politikához fognak szegődni, s mivel ez idő szerint sokkal hasznosabb a közgazdasági, nevezetesen a vasuti kérdéseket elintézni, mintsem meddő politikai vitákba bocsátkozni, kérte, hogy ezuttal ne tárgyalják Wildauer javaslatát. Chlumecky mint a kereskedelmi miniszter helyettese fejtegette a vasuti kérdések fontosságát, s miután Rechbauer képviselőházi elnök a miniszterek szándékait melegen ajánlotta, Wildauer, Herbst és Brestl felszólalásai daczára abban állapodott meg az értekezlet, hogy Wildauer javaslatát egyelőre el kell halasztani.

KÜLFÖLD.

Bismarck és Deák.

Budapest, márczius 2.

A németországi sajtó első helyen még mindig Bismarck visszalépési szándékával foglalkozik, s azon államférfiak nevét emlegeti, kik hivatva volnának Bismarckot helyettesiteni. A „Journal des Débats" a jó izlés szempontjából igen helytelen élczekkel kiséri a fennforgó eshetőséget, azonban mond olyat is, a mi igaz lehet, t. i. azt jósolja, hogy Bismarck betegeskedése szokás szerint csak arra fog vezetni, hogy kanczellári állását még jobban megerősitse.

Eltekintve a franczia lap gunyos megjegyzéseitől, mi is azt hiszszük, hogy Bismarck visszalépése oly alakban, mint azt a német lapok, s nevezetesen a „Kölnische-Zeitung" jelzik, nem lesz kivihető és a parlamentaris fogalmakkal ellenkezik.

A „Journ. de St. Pétersbourg" e tárgyról egy hosszu czikket közöl, melyet azért is érdekes megismernünk, mert abban a magyar parlamentáris viszonyokra s Deák Ferencz magatartására is hivatkozik.

„A „Kölnische Zeitung" — mondja a „Journal de St. Petersbourg" — ugy tünteti fel előttünk Bismarckot, mint a ki hivatalos állásáról le akar mondani, hogy aztán mint képviselő a szabadelvü ellenzék élére álljon. Igaz, hogy azon esetben, ha Bismarck ezt megtenné, egész Németország, valahányszor véleményt mondana a parlamentben, e véleménynek roppant fontosságot tulajdonitana. De ekkor szükséges volna, hogy Bismarck ne csak néha beszéljen, hanem elfogadja az ellenzék „leader"-jének hivatalos állását. A kormánypárt „leader"-je a miniszterelnök."

„Más parlamentaris viszony egy jól rendezett parlamentben nem képzelhető. Ha ez jelenleg több parlamentben nem igy van, ez zilált állapot s a pártok fegyelmetlenségének következése. Csak akkor lehetne Bismarck visszalépését érteni, ha a német parlamentben nem birná a többséget, hanem az a mit ma a „Kölnische Zeitung" kilátásba helyez — egészen képtelenség. Mert vagy mint pártvezér lépne fel Bismarck a parlamentben s ekkor nehány nap alatt ujra a kormány élére kerülne, vagy pedig más valaki volna az ellenzék vezére s Bismarck csak néha szólalna fel a parlamentben s ekkor előállna ama zavaros parlamentaris állapot, mely jelenleg a magyar parlamentben uralkodik."

„Deák Ferencz a többség vezére volt, s nem akarta a hatalmat elválalni, hanem kormányon kivül maradt, mint pártvezér. Egészen eltekintünk a különbségtől, mely Deák és Bismarck egyénisége és jelleme közt létezik. Az első szereti a nyugalmat, mig Bismarck tevékenysége nem ismer határt. Mi lett Deák magatartásának következménye? Az, hogy bölcsessége daczára befolyása naponkint csökkent, mig végre pártja kisiklott kezéből. És ez természetes s az emberi dolgok rendjében van. A legnagyobb tekintély is elenyészik, ha nem támaszkodik a hatalom gyakorlatából folyó actióra és ha az adott tanácscsal nincs összekötve a felelősség, melynek érzete az actiót elősegiti."

A „Journal de St. Petersbourg" okoskodásából kitünik, hogy Bismarck előtt csak két ut áll. Vagy megmaradni a kormány élén, vagy egészen visszalépni a politikai térről. Azért jó lesz a német sajtó combinatióit óvatosan fogadni, mert ezek sokkal képtelenebbek, mint első tekintetre látszik.

—

Róma, febr. 27. (Eredeti levél.) Minden jel oda mutat, hogy a katholikus párt Olaszországban békülékeny hangulatban van, s lassankint kezd belenyugodni a dolgok uj rendjébe. Az ultramontán lapok még mindig dühöngenek, hanem azért mindenki előtt világos, hogy a szakadás a katholikus párt kebelében minden nap nagyobb mérveket ölt, s a valódi ultramontánok izolált helyzete mind inkább kitünik.

A katholikus párt mérsékelt elemei nem hagyták ugyan el álláspontjukat a vallásos kérdésekben, hanem egyszersmind nem maradtak érzéketlenek a tapasztalat által nyujtott tanuságok s ügyök valódi érdekei iránt. Alfons trónrajutása, a franczia respublika megalapitása, s az elvesztett remény, hogy idegen hadseregek visszaállitják a pápa világi hatalmát — oly körülmények, melyek nem téveszthették el hatásukat a katholikus párt józan részére.

A békülékeny hangulat a katholikus sajtó mérsékelt magatartásában nyilatkozik és a magas klerus legujabban követett eljárásában. A püspökök többnyire teljesitik a törvény által elrendelt formalitásokat hogy a temporaliák birtokába jussanak. A bőjti prédikátiókban nem foglalkoznak politikával a hiszónokok s csupán vallásos tárgyakról szónokolnak.

A püspökök nem görditnek akadályokat a polgári házasság végrehajtása elé s a mérsékelt katholikus sajtó inkább az ultramontán lapokkal polemizál, mint a szabadelvü sajtóval. A katholikus párt érteni kezdi, hogy a kormány és a nép Olaszországban egyetért, midőn arról van szó, hogy a törvény mindenki által tiszteletben tartassék.

Azt is látja, hogy az olasz parlament szabadelvü s nem fenyegeti az egyház valódi érdekeit. E meggyőződésből aztán önként folyik az, hogy a katholikus párt józan része a jelen kormányrendszerrel kibékülni hajlandónak mutatkozik.

Közegészségügy.

A nagy gyermek halálozás okai Budapesten.

Hazánkban a születések számaránya jóval magasabb, mint bármely más európai államban, mi bizonyosan a házasságkötések nagyobb számából és abból következik, hogy nálunk a házasságok nagy része egyenlő vagy megfelelő koruak között köttetik. De hatalmas befolyással bir erre nézve népünknek közerkölcsiségi viszonya is, miután hazánkban a malthusianismus kevéssé van elterjedve, sőt tömegesen az egyedüli erdélyi szászokat kivéve, talán sehol, és népünk a gyermekeket nagyrészt Isten áldásának tekinti, tehát nem ugy mint Amerikában vagy Francziaországban is, hol magában hordja a közerkölcsiség romlásával járó törekvést. Ezen körülménynek köszönhetjük azután ama tényt, miszerint például Francziaország 36 millió lakosa daczára évenként csak kevéssel több születést mutat fel, — mint a mi kis Magyarországunk.

Közegészségi szempontból bátran mellőzhetjük azon kérdések fejtegetését: vajjon rosz vagy bő években nagyobb-e a születések száma, vagy az évszakok mely szakában és a napnak mely idejében történik a legtöbb születés; minket leginkább azon körülmény ismerete érdekel, hogy egy-egy házasságra hány születés jut. Ámbár tagadhatlan tény az, miszerint ugy a házasságok, mint a születések számaránya a különböző bőtermesü évek és politikai behatások folytán nagy ingadozást mutatnak. Igy például Francziaországban 1853-ban az összes születések száma volt 936,967, 1854-ben (a krimi háboru kezdetén) 923,461, és 1855-ben leapadt egészen 902,336-ra, mig a béke beállása utáni évben ujra felszökött 952,116-ra. Ugyanazt tapasztalhattuk az olasz-franczia háboru alkalmával, midőn 1859-ben 1.017,896 és 1860 ban a háboru után csak 956,875 volt, mig 1861-ben (tehát a béke beállta után való évben) ismét emelkedett 1.005,078-ra. A nyomasztó viszonyokat tehát közvetlenül nem szaporaság, hanem épen mindig a születések számának csökkenése követi. Olaszországban is ugyanazon körülményt találjuk bebizonyitva, midőn 1866-ban született összesen 980,200, mig 1867-ben a háboru utáni évben csak 927,396. Oesterleinnak azon állitása tehát, hogy mennél nagyobb a születési arány, annál nyomasztóbb állapotban sinlődik maga az illető nép, egyszerüen igazságtalan feltevés mint az is, miszerint a rövid közép élettartam, vagyis a közép életkor a népesség szaporodási arányának nagyságától függ.

A szaporaság aránya természetes következménye a házassági viszonyoknak, azért ezen tény legfontosabb annak megbirálására, hogy egy-egy házasságra hány születés esik. Oettinger számitása szerint ezen arány a különböző európai államokban következő számokat eredményez:

Hollandiában 1 házasságra jut		4.88	gyermek
Norvégiában	„ „	4.78	„
Poroszországban	„ „	4.58	„
Svédhonban	„ „	4.52	„
Szászországban	„ „	4.36	„
Angliában	„ „	4.33	„
Belgiumban	„ „	4.23	„
Dániában	„ „	4.23	„
Franczia országban	„ „	3.48	„
Mig Magyarországban	„ „	5.12	„

De nem annyira a gyermekek halálozására, mint a közerkölcsiségre nagy befolyással bir a törvénytelen gyermekek statistikája, a közerkölcsiség pedig karonfogva jár az általános egészségi viszonyokkal, mert az erkölcstelen egyén nemcsak fészke a ragályos betegségeknek, de a tőle nemzet gyermekek is nagyrészt betegesek, véznák és életképtelenek.

Európa különböző államaiban a törvénytelen szülöttek száma következő százalékot mutat:

	1845—50	1865—70
Bajorországban	20.6 %	19.3 %
Szászországban	14.8 „	15.4 „
Würtembergben	11.8 „	15.7 „
Ausztriában	11.3 „	14.7 „
Skócziában	9.8 „	9.6 „
Belgiumban	8.4 „	7.2 „
Franczia országban	7.4 „	7.6 „
Poroszországban	7.5 „	8.3 „
Angliában	6.7 „	6.3 „

---

magával vitte a koronát Kassára. Az ide hirdetett országgyülés Révayt ujra kinevezte koronaőrré s felszólitá, hogy vigye le azt Ecsedre. Révay nehány pontban eléterjeszté követeléseit. Bethlen azokat elfogadta s most Révay levitte a koronát Ecsedre. A nickolsburgi béke azonban nehány hó mulva visszahozatalát elrendelé, s Révay most felkisérte Kassára, onnan Trencsénbe: de haza, Pozsonyba szállitását nem érte meg; megtörve az ut fáradalma miatt nemsokára meghalt. Ozvegyétől, Forgács Máriától a soproni országgyülés hat biztosa vette át a koronát s vitte Sopronba.

A második felolvasást Keleti Károly tartotta, hazánk 1864—1873. évi népesedési mozgalmáról, s az ez időközben előfordult két koleravészről. Felolvasó kiemeli, hogy még csak 10 év előtt is mily hiányos volt az e nemü statisztikai adatok gyüjtése; szól a házasságokról s azon arányról, melyet az esketések s a gabnaárak közt észlelt; kimutatta, hogy a házasságok száma 10 év óta szaporodott, szólt a vegyes házasságokról s kifejtette, hogy a születések számaránya tekintetében egy fokon állunk a legtöbb nyugati népekkel, s hogy hazánk lakossága csak $3\frac{1}{2}$%-al szaporodott, mert a halálozási arány nevezetesen az 5 éven aluli gyermekeknél, s főleg az oláhoknál felette kedvezőtlen. Áttérve az 1866 s 1873-ki járványokra, kimutatta azok következményeit, melyeket graphikai rajzokban tett szemlélhetőkké, összehasonlitotta a két járványt, s többi közt azt mondja, hogy az 1873-ki járvány ép azokon a vidékeken pusztitott legjobban, melyeket az 1866-ki járvány megkimélt. A felolvasást a jelen volt szép számu közönség megéljenezte.

	1845—50	1865—70
Hollandiában	4.8 „	4.9 „
Spanyolhonban	— „	5.8 „
Olaszországban	— „	5. „
Magyarországban	1854—65-ben	5.2 %
	1866	8.6 „
	1867	7.6 „
	1868	7.4 „
	1869	6.3 „
	1870	6.2 „
Átlag	1865—70	7.5 „

Legnagyobb tehát a törvénytelen szülöttek számaránya a német nemzetségü országokban s tartományokban és még szembeötlőbb ez mint látni fogjuk az egyes német nagy városokban. Igy:

Karinthia	44. 5%	Grátz	62.8%
Alsó-Ausztria	31. 3 „	München	50.9 „
Salzburg	31.16 „	Bécs	49.9 „
Stiria	30.29 „	Prága	49.8 „
Felső-Ausztria	20.94 „	Róma	44.6 „
Csehország	15.21 „	Pest(1870)	30.5 „
Morvaország	12.13 „	Páris	28.4 „
Dalmátia	3.88 „	Brüssel	22.5 „
Tyrol	6.41 „	Szt. Pétervár	20.2 „
Galiczia	8.69 „	Berlin	14.9 „
Tengerpart	8.18 „	Edinburg	9.5 „
Hamburg	12. 1 „		
London	3. 9 „		

Nem hagyhatjuk emlités nélkül azon szomoru curiosumot, hogy Mecklenburgnak 80 oly községe van, melyben valamennyi ujszülött törvénytelen és 300 községében a szülöttek fele törvénytelen ágyból származott. Hazánk egyes megyéiben a törvénytelen szülöttek száma következő százalékokat adják:

Vasmegy.	13.95 %	Gömörmegy.	8.2 %
Zalam.	11.2 „	Hajdu ker.	5.9 „
Abaujm.	11.3 „		
Pestm.	11.2 „	K.-Szolnok	5.7 „
Pozsonym.	10.1 „	Jászkunság	5.3 „
Zólyomm.	9.7 „	Torontál	5.1 „
Trencsénm.	9.5 „	Csongrád	5.1 „
Mosonym.	9.4 „	Csanád	4.9 „
Győrm.	9.4 „	Békés	4.6 „
Szepesm.	9.3 „	Bars	3.8 „
Borsodm.	8.7 „	Bács	3.7 „
Szabolcsm.	8.5 „	Kővárvidék.	3.0 „
Sárosm.	8.4 „	Zarándm.	1.6 „

Ujdonságok.

Budapest, márcz. 2.

Hivatalos. *Kinevezés.* A vallás- és közoktatásügyi miniszter a nemzeti muzeum állattári osztályához segédül H e r m a n Ottót nevezte ki. *Névváltoztatás.* M o l o v e s z k i Andor nyársardói segédlelkész vezetéknevét „Kisfalussi"-ra változtatta.

A várpalotában ma este hat órakor udvari ebéd volt, melyre huszonnégyen voltak hivatalosak. — Király ő felsége, ha valami közbe nem jő, esti 9 óra 20 perczkor utazik Bécsbe a rendes személyvonattal.

Királyi adomány. Ő felsége a király a budai árvaház számára 50 forintot adományozott magánpénztárából.

Királyné ő felsége igen diszes melltűt küldött Konkoly-Thege Miklós ó-gyallai csillagásznak, ki neki az akadémiában fölolvasott csillagászati értekezést s az ó-gyallai régi és uj csillagvizsgáló épületek fényképeit diszes vörös kötésekben pár hó előtt átnyujtotta. A melltűt gyémántokkal környezett nagy gyöngy ékiti.

Báró Simonyi Lajos uj kereskedelmi miniszternek áldozatkészségét jellemzi, az „Ung. Ll." szerint, az uj miniszterek első tanácskozása alkalmával tett nyilatkozata. A miniszter ur ugyanis Szende Béla honvédelmi miniszterhez fordulva igy szólt: „Hogy bebizonyitsam, miszerint én a collegialitást egész komolyan veszem: — viszszaadom neked — Havast."

Rögtöni téboly. Nagy Ferencz veszprémi születésü 41 éves napszámos tegnap délelőtt egyszerre megőrült. A szerencsétlent a Rókus-kórházba vitték ápolás végett.

Ofenheim „disztag"-ul választatott az itteni „Pannonia" izraelita betegsegélyző egylet által. Vajjon nem volna-e meg ezen dolognak a nyitja azon ártatlan tényben — kérdi a „Magyar Hiradó" — hogy ezen Pannoniának az elnöke valami Rothhauser, és „Rothhauser testvérek" voltak a borsod-miskolczi kiházasitási egylet pesti ügynökei.

Négynek egyszerre. Ma négy lap volt szives velünk enyelegni. A „Hon" félhivatalos komolysággal, a „Pesti Napló" az ex-félhivatalosság okozta durva káromkodással; a „Magyar Állam" kenetes diakontonussal; a „Jelenkor" kenetlen diák-styllussal. Végtelen sajnálatunkra nem vagyunk azon helyzetben, hogy méltólag válaszolhassunk, mivel nem szerződtettünk még munkatársat, sem a barátok teréről, sem a sóutczáról; másrészt meg a velin papir nem tür meg mindent.

Két anecdota Vilmos császárról. A császár, hogy ugy mondjuk, takarékossága általánosan ismert dolog. Közelebb felséges neje egy cseresznye ágat kapott ajándékba, dusan rakva érett cseresznyével. Cseresznye februárban beillik királyi ajándéknak. A jó feleség azonban érintetlenül küldte merő gyöngédségből a kedves ajándékot férjének. Vilmos leszakitván egy piros gyümölcsöt, nagy élvezettel szopogatta el, miközben igy szólt a császárnéhoz: „Igen szép, de minden szem ára lehet egy pár tallér!" A másik esetke a lapunkban annak idején emlitett álarczos bálról datálódik, mely a koronaherczegi palotában tartatott. A főbejárásnál a trónörökös két szárnysegéde álarcz nélkül tett szolgálatot, utasitván a belépőket, a mint a diszmenetre voltak öltözve: jobbra vagy balra. Egyszerre csak egy magas kék domino jelen meg s fontos komolysággal megszólitja a szolgálattevő álarcznélküli Bl. kapitányt: „Ismerem önt kapitány!" — A hadsegéd bámulva a domino szellemdusságán, annak távo tával félig sugva, félig fennen igy szólt: „Igazán világos fejü dominó!" A domino visszafordult, megemelte álarczát s eltünt a — császár mosolygó képe.

Perzsiának budapesti consuláu állitólag Posner Károly Lajos van kiszemelve.

Öngyilkosság templomban. A bécsi Szent-Istvánról nevezett templom egyik padjában buzgón imádkozott egy tisztesen öltözött középkoru hölgy. Egyszerre összeroskadt. A rögtön érkezett orvos a halál okát mérgezésben találta.

A nagy magyar szótár befejezésének emléke. Radnitzky Károly, bécsi képzőművészeti tanár megküldötte az akadémiának azon emlékérem gypsz-mintáit, melyet a magyar tudományos akadémia Czuczor és Fogarassy emlékére veretett. Az egyik minta Czuczor és Fogarassy fejeit ábrázolja; mindkét fő, szakértők szerint, igen jól van eltalálva; a másik minta az érem tuloldalának következő feliratát tartalmazza: „A magyar nyelv szótára befejezésének emlékeül a magyar tudományos akadémia MDCCCLXXIV."

A távirdának meglehetős haszna volt a kormányválságból. Tegnaptól maig több mint ötszáz távirat repittetett a szélrózsa minden irányában azon egyhangu tartalommal, hogy: „A kormány megalakult; elnök Wenckheim, belügy Tisza stb."

Lassan bár, de lesz a magyarosodásból valami. Közelebb a cs. k. sz. déli vaspályatársaság főigazgatósága bocsátott körrendeletet a társaság magyar- és horvátországi vonalain alkalmazott tisztviselőihez, hogy különbeni elbocsájtás terhe mellett legyenek szivesek a magyar nyelvet f. évi julius hó 1-ig elsajátitani, mivel e határidőtől fogva a magyar korona területén fekvő vonalokon kivétel nélkül a magyar nyelv, mint hivatalos nyelv, fog alkalmaztatni.

Az időjárás igen enyhe. A déli órákban 7 foknyi volt a meleg. A Duna jege is eltisztul lassanként, s ha a nap sugarai nem tréfálnak, a halomra hordott hó is elpusztul ma-holnap. Vidékről ma érkezett tudósitásaink szintén az idő megenyhültéről szólanak.

Ok az elválásra. A napokban azért vált el egy fiatal házas nejétől, mert ez a tulságig szerette a tisztaságot. Ebbeli különben becsülendő tulajdona a pedansságig ment, s az egész házat pokollá változtatta. A menyecske meg nem engedte, hogy férje anélkül lépje át az előszoba küszöbét, hogy czipőt nem változtatott, eleintén pláne azt sem engedte meg, hogy a nappali szobában szivarozzék. Később e követelésétől elállt ugyan, de akkor meg egy cseléd folyton hamutartóval járt utánna föl s le a szobában, s jaj lett volna, ha csak egy szemernyi hamu is a szőnyegre esett volna. A fiatal férj végre is megunta e pedanteriát s elvált. Quod erat demonstrandum.

Az pazarol, a kinek — nincs. A szultán megállapitott civillistája mintegy 1.200,000 font sterlingre rug, tehát 12 millió forintnál többre; több önkényes pótlásokkal együtt véve azonban fölmegy az 2 millió sterlingre is. A szultán naponkinti lakomája, mit mindig magában költ el, 94 tálból áll, és 10 más ebédet más palotákban készitenek számára, azon esetet tartva szem előtt, hát ha a szultán itt szándékoznék ebédelni. Van 800 lova, 700 felesége, kiket 350 eunuch őriz. E roppant háztartáshoz évenkint 40,000 ökörre van szükség; a szállitóknak azonkivül naponkint 200 juhot, 100 bárányt, 10 borjut, 200 tyukot, 200 jérczét, 100 galambot és 50 libát kell beszolgáltatniok. E páratlan pazarlás szomoru ellentétben áll az ország nyomorával, és a lakosság egy részének szükölködésével.

Rendőri hirek. Cz. Bertalan volt pénzügyőr, a mult hó utolsó éjjelén az alkotmány-utczai pénzügyőr-laktanyába lopózott s a hálóteremben Nászovy György feje felül ellopta a chronometer órát. Ezzel ügyesen elsompolygott, de a házmester észrevette és ennek folytán másnap elfogatott. Az óra már zálogba volt téve, de a tolvajnál talált pénzen kiváltották, s az óra a tulajdonosnak visszaadatott. — B e r g e r I g n á c z pinczér folyó hó 1-sején reggel 5 órakor baromi kegyetlenséggel döngetett egy fiut a király- és kis-kereszt-utcza szögletén, és akkor is verte a fiut, a mikor a segélykiálltásra két biztos elősietett. Berger bekisérése nem egy könnyen sikerült. Berger erősen ellenállt; az uton pedig Mayer József és Hellsinger pinczértársak szembe jövén, collegájukat igyekeztek kiszabaditani. — A bántalmazott biztosokat ugy a falhoz szoritották, hogy alig tudtak mozogni. Az egyik biztosnak mégis sikerült sipjával jelt adni, a mire az őrjárat csakhamar a hely szinén termett és a három pinczért bekisérték.

Helyi hirek.

Budapest főváros f. é. márczius hó 8-án d. u. 4 órakor az uj városháza tanácstermében közgyülést tart.

Megszüntetett szabadalom. Buchwald vállalkozó még a mult évben engedélyt kapott a városi tanácstól, hogy a nyilvános téreken és utczákon hirdetményes padokat állithasson, és az engedély értelmében már tavaly száz ilyen padot kellett volna állitania. Minthogy e kötelezettségének eleget nem tett, a tanács a neki adott engedélyt megszüntnek jelentette ki.

Uj választókerület. Minthogy Ujpest és a szomszédos községek: K. Megyer, Alag, Dunakesz, Rákos-Palota, Csömör, Tóth és Mogyoród összesen 30,000 embernél többet foglalnak magukban, az ujpesti képviselőtestület a belügyminiszteriumhoz folyamodik, hogy választókerületté emeltessék.

A fővárosi törvényhatóság és az állami rendőrség közötti viszonyt szabályozó f. é. február 2-án kiadott belügyminiszteri szabályrendelet, tudomásvétel, jövőre szigoru mihez alkalmazkodás és folytonos szem előtt tartás végett hivatalosan hitelesitett másolatokban, ugy az összes alkapitányságokkal, valamint a fővárosi államrendőrség valamennyi tisztviselőjével, nem különben a rendőrségi gondnok és ellenőrrel s végül a fővárosi rendőrtestületi őrmester- és oktatóval közöltetett.

Egyletek, intézetek.

A budapesti rabsegélyző-egylet rendes közgyülését az alapszabályok 10. § a értelmében 1875. évi márczius 7-én vasárnap reggel 10 órakor a pesti vármegyeház nagytermében fogja megtartani. Erre a tisztelt egyleti tagok, — urak és hölgyek — azon tiszteletteljes megjegyzéssel hivatnak meg, miszerint a megjelentek, ha legalább 20 egyleti tag, a választmányi tagokat beleértve, együtt lesz, az alapszabályok értelmében érvényesen fognak határozni. Budapesten, 1875. márczius 1-én Zádor Gyula elnök.

Nem lesz az idén baromfi-kiállitás az állatkertben. Az állat- és növényhonositó társaság legközelebb tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy az idei május havára tervezett II-ik orsz. baromfi-kiállitást nem fogja megtartani, mert a kormány az e czélra kért állami segélyt nem adta meg, maga pedig nincs azon helyzetben, hogy saját pénzerejéből dijakat tüzzön ki, melyek vonzereje biztositaná a sikert.

A budapesti ügyvéd-egylet módositott alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

Az angol királynő szállodában ma a „H a j ó k a p i t á n y o k - e g y l e t e" alakult meg, s alapszabályait a belügyminiszteriumhoz már felterjesztette. Kebelébe csakis szakembereket fogad be, tekintet nélkül arra, hogy az illetők h o l szolgálnak. A három elnökjelölt közül egyhangulag M u z s i k ó György kapitány, a ki a közlekedési miniszteriumnál hajózási főfelügyelő, választatott meg.

Törvényszéki csarnok.

Megkegyelmezés. Király ő felsége T ö r ö k G y ö r g y, tasnádi lakost, kit saját sógorán elkövetett gyilkosság miatt mindhárom biróság halálra itélt, megkegyelmezte és büntetését 20 évi börtönre változtatta. E kegyelmi tény a legfőbb itélőszék I. büntető tanácsának mai ülésében ki lett hirdetve.

A szülői ellenzés következményei. Haurilla András 22 éves sóvári mészároslegény Kristóf Zsuzsannát szerette, de szülői a házasságot azon okból ellenezték, mivel a leány ágostai ev. hitvallásu volt; hanem azt megengedték, hogy az ifju pár balkézre lépjen házassági viszonyba. E végből az eljegyzés meg is történt. Azonban az ifju pár ugy gondolkozván, hogy ha tisztességes s törvényes házasságra nem léphetnek, inkább mindketten meghalnak — erre el is határozták magukat. Erre egy napon mindketten az eperjesi uton haladtak kifelé a városból. Ezt elhagyva, Haurilla pisztolyt sütött a leányra, mely azonban háromszor csütörtököt mondott. De a negyedik lövés találta a leányt, s az halva rogyott össze. Ivaniczky János egy csürből látta a fiatal párt egymás mellett haladni, s látta, hogy a leány semmi ellenkezést nem mutatva állt az ifju előtt s csak midőn öszszerogyott, sikoltott fel. Erre tanu a szin helyére rohant, hol a leányt már halva találta; Haurilla pedig egy bokor mellé szaladt, hol az utána futott Ivaniczky már összevagdalt nyakkal találta a szerencsétlen gyilkost. Vádlottat a saját kezeivel ejtett sebeiből az orvosoknak sikerült megmenteni. Vallomása, melyben az egész szomoru eseményt elbeszéli, felette megható. Kedvesét — ugymond — azért lőtte meg hátulról, mert szép arczát meg akarta kimélni; vigasztalhatlan volt a felett, hogy kedvesével ő is nem halhatott meg. Az első f. biróság mint gyilkost 10 évi börtönre itélte, a kir. tábla ezt 3 évre szállitotta le; a legfelsőbb itélőszék mai napon az ügyet felülvizsgálat alá vévén (elnök: Bónis S., előadó: Osztrovszky) a kir. táblai itéletet csak annyiban módositotta, hogy vádlott nem gyilkossági, hanem szándékos emberölési bűntény miatt itéltetik el.

Itélethirdetés. Az 1873. év május havában a Kőbánya és pesti városliget között történt nagy vasuti szerencsétlenség folytán támasztott bünvádi keresetben az alább következett vasuti hivatalnokok s szolgák ellen hozott legfelsőbb itélőszéki itélet ma hirdettetett ki a pesti kir. feny. törvényszék által: Biedermann Gusztáv az I. foku biróság által 2 évre itéltetett, a legf. itélőszék ez itéletet helybenhagyta; Lehoczky József ellen hozott I. f. biróság itélete (egy évi börtön) a legf. itélőszék által szintén helbenhagyatott. Nejedly Guszt. és Lobstein Jakabot az I. f. bir. másfél évre itélte, ezt a kir. tábla 6—6 hóra szállitotta le, a legf. itélőszék pedig Nejedlyt 1 évre itélte, Lobsteint alanyi tényálladék hiányából egészen felmentette. Sikam Frigyes és Pohle Antal ellen hozott I. foku bir. itéletet (3—3 havi börtön) a legf. itélőszék is helybenhagyta. Diener Izidor, Vavruska József, Czahder Tamás, Wohlhoffer Kár., Burián Ján. Tichy Józs. és Pressel Károly tényálladék meg nem állapithatása miatt felmentettek.

Rablógyilkosság nehány font liszt miatt. S p á k Mihály csavargó egy tornamegyei erdőben a 15 éves Sztoják Annával találkozott, ki egy zsák lisztet vitt hazafelé. Spák egy adag lisztet követelt a leánytól, ez azonban megtagadta kérelmét. Ekkor Spák erőszakkal elvette a leánytól a lisztet, kit azután egy mélységbe lökött le; most megtöltvén tarisznyáját a rablott liszttel, a zsákot a leány után a mélységbe dobta. Ekkor társai közé ment s a rablott lisztből gombóczot készitett. Másnap reggel azonban jónak látta a többi lisztért is elmenni a mélységbe. Vallomásai szerint a szerencsétlen leány, az esés után rögtön szörnyet halt. Gaztette napfényre jövén s elfogatván az első f. biróság által 6 évi sulyos börtönre itéltetett, mely itéletet mai napon a legfelsőbb itélőszék is megerősitette.

Nemzeti szinház. Ma, szerdán, márczius 2-án, először: „A selyemárus". Vigjáték 3 felvonásb. Irta Scribe. Forditotta Dobrossy. — Holnap, csütörtökön, márcz. 4-kén: „Afrikai nő".

A közönség köréből.*

Nagy a harcza a nemzeti szinházi intendatura kérdésében. Tudvalévőleg ez állomás emberemlékezet óta a legszenvedélyesebb hirlapi discussió tárgya. Egyéni nézetünk e dologban az, hogy eddig nem született meg az az ember, ki — ha végzete ez állomásra kárhoztatja — rövid idő mulva a leghevesebb támadásoknak kitéve ne lenne. A közönséget azonban a intendatura s z e m é l y e s kérdése is nagyon érdekelvén, e rovatban közöljük a hozzánk beküldött vélemények közül az érdekesebbeket:

I.

Tisztelt szerkesztő ur! A nemzeti szinházi intendaturára az uj kormány, mint hallom, Dobsa Lajos képviselőt szándékozik kinevezni. E kinevezés összefüggésben áll a nemzeti szinháznál már régebb idő óta szükségesnek tartott rendszerváltozással. Dobsa Lajos ur kétségkivül birja azon tulajdonságok nagy részét, melyek e nehéz állomás betöltésére megkivántatnak. Mint drámairó érdemeket szerzett. A nemzeti szinház vezetésének története nyomós argumentumnak tünteti föl azt is, hogy Dobsa mint privát ember takarékos természetéről is nevezetes, oly tulajdon, melyet az intendansi jelöltnél szinte méltányolni kell. Mindenesetre tiltakoznunk kellene az ellen, ha netalán a nemzeti szinház intendaturája ujból valamely tönkre jutott kaszinói tag, vagy egyéb nevezetesség regressirozó eszközének tekintetnék. A nemzeti szinháznak megbuknia nem szabad. De éppen azért kell a kormánynak ugy fölfogni ügyét, hogy a szinház hivatásának megfelelve, a nemzetnek hasznára, s ne az államköltségvetés deficzitjének szaporitására szolgáljon.

—*x.*

II.

Tisztelt szerkesztő ur!

A nemzeti szinház intendánsságáról, illetőleg ez állomás betöltéséről sürün van szó a lapokban. Dobsa Lajos neve van napirenden.

Ha valaki teljesen kivül áll a coulissákon, meg kell mosolyognia azon erőlködést, mely mindenütt és minden áron válságot akar. Helyes dolog, hogy végleges tisztviselője legyen nemzeti intézetünknek, de nem látható be: miért Dobsa, és nem Szigligeti. Mik azon érdemek, melyekkel Dobsa Lajos bir. Jó drámairó? Szigligeti is az. Ismeri tüzetesen a nemzeti szinház ügyeit? Amit azokból ismer, az nem képesit az intendansságra. Vagy talán csak a fusió kedveért szükséges a baloldali Dobsa? A müvészet háza talán elélhet valamilyen oldaliság nélkül is.

Utóvégre is, ki nincs megelégedve Szigligetivel? Elutasitott rémdráma-irók; s azon darabkészitők, kiknek művei nem adatnak elő elég gyakran; továbbá a kis fizetésü kardalnokok s végre olyanok, kik maguk szeretnék helyét elfoglalni.

A közönség nem zugolódik. Nincs is rá oka. A minden irányban beállt pangás ideén nem lehet a pénztárt megtölteni; — a müvészekben is megfogyatkoztunk. A régi gárda két-három jelese staffage nélkül kedvetlenül játszik. Uj nem terem a minek Szigligeti nem oka. A sajtó egy része „csinálja" a müvészeket. Az a baj.

Ismerjük azon erőfeszitéseket, melyeket Szigligeti tett, hogy a nemzeti szinház ügyei rendben legyenek. Sok veszedelmet örökölt. Azokból nehéz kimenekülni egyszerre neki is; — másnak lehetetlen. Legbölcsebb dolog, a mit Tisza Kálmán mint belügyér legelőször tehet, az, hogy Szigligetit véglegesiti.

Egy páholybérlő.

K. G. Ó-Liszkán.

Kérjük a napot és vonatot velünk közölni, a melyen és a mikor a kocsinak a korlátok közé szorulása történt, továbbá az őrház számát a melynek közelében van a kérdéses utátjáró, végre ki volt az, aki „több izben figyelmeztetett" az utátjáró veszélyes voltára.

A magyar észak-keleti vasut vezérigazgatósága.

* Az e rovatban közlöttekért a szerkesztőség irodalmi felelősséget nem vállal.

Táviratok.

(Délig érkeztek.)

Versailles, márcz. 1. A nemzetgyülés Buffetet 542 szóval 479 ellen elnökké választotta; alelnökökké választattak: Martel, Audiffret-Pasquier, Kerdrel és Ricard. A bonapartista lapok meghazudtolják a hirt, mely szerint Eugénia császárné 12 millió nyi kölcsönt vett volna fel.

Róma, márcz. 1. A kamara a kormány által javasolt törvényt nehány hadihajó eladására vonatkozólag elfogadta.

Berlin, márcz. 1. A képviselőház a porosz banknak a birodalom részére való átengedését illető törvény első tárgyalását befejezte és elhatározta a plenumban való második tárgyalását. A viták folyamában kijelenté a kereskedelmi miniszter, hogy a birodalmi bank jogositva van a porosz állampénztáraktól bankjegyei elfogadását követelni, letéti pénzek elfogadására azonban nincsen kötelezve.

Gibraltar, márczius 1. Épen most érkezett jelentés szerint ő felségének „Dandolo" corvetteje 25 napi ut után f. é. február 11-én Gibraltarból Martiniqueban Fort de Franceba érkezett. A legénység egészséges.

London, márcz. 1. A „Times-"nek tegnapról távirják Madridból: Alfons királynak az angol és német követek beszédeire adott válasza egy szóval sem érinti az alkotmányos és türelmes politika iránt kifejezett óhajokat.

Montevideo, febr. 28. A kormány több összeesküvőt elfogatott és azokat innen el fogja távolittatni.

London, márczius 2. Az alsóházban Irland államtitkára kijelenti, hogy Irland helyzete az agrarius bűntényeket illetőleg határozottan javult ugyan, de nehány kerületben mégis oly jelenségek merülnek föl, melyek a rendkivüli törvények némely megszoritással való megtartását ajánlják. Előterjeszti az ide vonatkozó billt, melyet Hartington támogatott s mely első olvasásban elfogadtatott.

Madrid, márczius 1. A király elfogadta Moriones tábornok lemondását s helyére Bassolsot nevezte ki.

Bukarest, márcz. 2. Kilencz nap óta a város csak a távirda utján érintkezik a külfölddel. A kamra a közlekedés visszaállitására s az óriás havazás gonosz következményeinek eltávolitására vonatkozó intézkedéseket tárgyalja.

Páris, márcz. 2. Buffet ma érkezik ide. Még nem tudni a kormányalakitást vagy a nemzetgyülés elnökségét vállalja-e el. — A kamra a táznagyokat ujra megválasztotta.

(Este érkeztek.)

Bécs, márcz. 2. (Képviselőház). A kormány javaslatot nyujt be a troppau-wlarapassi concessio módositásáról. A miniszterelnök felelve a raguzai nőrablást illető interpellatióra, kijelenti, hogy az állitólag elrablott kihallgatásakor ugy nyilatkozott, hogy nem raboltatott el, hanem önkényt követte jelenben már férjét, kinek vallására tért. Az igazságügyér a Hein levelét illető interpellátióra következőleg válaszolt: Hein báró Wittmannhoz egy magániratot intézett, mely Ofenheim védőjének bizonyos nyilatkozataira vonatkozott, melyek szerint a törvényszék azzal vádoltatik, hogy alaptalan irányzatos per eszközévé tette magát; az irat nem bir hivatalos jelleggel, nem tartalmaz dorgálást; az igazságügyér érintkezésbe lépett a törvényszék elnökével és lépéseket tett arra nézve, hogy a levélnek szó szerinti szövegét megtudja. Wittmann atyja kinyilatkoztatta, hogy a levél magánirat, és kérte, hogy kimélnék meg fiát a magánlevelek közlésével járó kellemetlen érzéstől, mely különben is neki panaszra okot nem adott. Hein kinyilatkoztatta, hogy nem rendelkezik ezen magánlevélnek sem fogalmazványával sem másolatával.

A kormány át van hatva az érzettől, a birói kart még a megtámadás gyanuja ellen is védelmezni; hogy Hein hatásköré vel visszaélt-e, meghatározni nem a miniszterium, hanem a legfelsőbb törvényszéknek erre rendelt senatusa hivatott és a miniszter nem késett ez iránt a lépéseket megtenni. Roser inditványa, hogy az interpellatió tárgyalás alá vétessék, nagy kisebbségben marad.

Az épületadójavaslat fölötti általános vitában Krzeczemovicz a kisebbség nevében ajánlja a javaslat elvetését; utána többen szóltak mellette és ellene. Grocholski a lemberg-tomaszovi pályavonal, Czartoriski a leluchow-ternovi ügyében interpellál.

Bécs, márcz. 2. Az „Oesterr. Corr." jelenti, hogy Weber kereskedelmi miniszteriumi műszaki tanácsos, szerződése lejártakor, máj. 31-én állásából kilép.

—

Bécs, márcz. 2. (Zárlat.) Hitelrészvény 217.—. Galicziai 224.50. Államvasut 289.50. Rente 71.30. 1860-as 111.75. 1864-es 139.—. Ezüst 105.15. London 111.25. Unio-Bank 96.10. Altal. épitő-bank 10.75. Magy. földhitel 72.50. Angol-osztrák 130.75. Lombard 132.75. Tramway 118.50. Hitelsorsjegy 167.75. Napoleond'or 8.88. Arany 5.24. Frankfurt 54.15. Porosz pénzutalv. 63.75. Török sorsjegy 54.40. Angol épitőbank 31.—. Municipalbank 23.—.

Bécs, márcz. 2. (Hiv. zárlat.) M. földteherm. kötv. 78.75. Salgó-Tarján —.—. Magyar hitel 203.—. Magy. záloglevél 86.75. Erdély 126.—. Magy. kel. vasut 54.50. Magyar sorsjegy 82.20. Magy. földhitel —.—. Magy. vas. kölcsön 98.60. Angol-magyar 18.—. Angol-osztrák .—. Francomagy. 59.—. Alföld 127.75. Magyar észak-kel. vas. 115.—. Kel.-vasuti elsőbbs. kötvény 67.75. Tiszai vasut 186.—. Municipal-bank —.—.

Páris, márcz. 2. (Zárlat.) 3%-os jöv. 65.55. 5%-os jövedék 102.97. Olasz jövedék 70.85. Államvasut 656.—. Credit mobilier 551.—. Lombards 300.—. Töröksorsjegy 129.50. Osztr. földhitel —.—. Szilárd.

Páris, márczius 2. Liszt 52.75, 54. Répaolaj 78, 78.50, 79, 80.—. Lenmagolaj 69.—, 70, 72.—. Szesz 54.75, —.—, 56. Czukor, finomitott 146.

Antwerpen, márcz. 2. Petroleum 100 kilójával 31 fr.

Stettin, márcz. 2. Buza 183, 182.50. Rozs 144. Olaj 51, 52.—. Szesz 56.—, 58.—. 59.60.

Nemzetgazdaság.

É r t é k t ő z s d e. *(Glatz, Holzwarth és Schubert budapesti és bécsi bankháztól.)*

B u d a p e s t, márcz. 2-án. A hangulat a mai tőzsdén kedvtelen, a forgalom korlátolt. Az előtőzsdén osztr. hitel eleinte 217.30, emelkedett 217.60-ra, zárlat 217.30—217.40, m. földhitel 72.75 adva, 73 tartva, takarék és hitel 51.50—51.75; m. hitel 204-en fizettetett. — A déli tőzsdén osztr. hitel eleinte 217.25, alábbszállt 216.90-re, zárlat 216.90—217. — M. dijsorsjegy 82.50-en kelt, zárlat 82.50—82.75. Szőlődézsmaváltság 74-en vétetett, zárlat 73.75—74. — M. hitel 203.50 fizettetett, zárlat 203—203.50, takarék és hitel kelt 31.50, zárlat 51.50—51.75. — Iparbank 53.50-en, gyárudvar 6 meg 6.25, Ganz-féle 260 on, Gschwindt 206, és kőbányai téglavető 55 fizettetett; a kisbirtokosok hitelint. záloglev. 86.75 váltó Párisra 44.05-ön vétetett. — K e r e s e t t volt: pesti bizt. 57-en, municzipálb. 23.75, angol-magyar 17.50, budai keresk. 156, szent-endrei tak. 36, Schlick-öntőde 128-on. — K i n á l t a t o t t: Pannónia 370, orsz. közp. takar. 83.50, molnár és pék 225-ön, budapesti 645, keleti vasuti II. elsőbbs. 71.50—71.80.

—

A z e s t i t ő z s d é n javult külföldi jegyzések folytán szilárd hangulat. Osztr. hitel eleinte 217.50, zárlat 217.70—217.80; földhitelrészv. 72.50—72.75; a többi érték nem jegyeztetett. —

Á r u t ő z s d e. Buzára a hangulat tartósan lanyha. Árak 10—15 krral olcsóbbak. Forgalom körülbelül 20,000 mázsa. Eladatott: tiszavidéki 89½ fns 5.25; 88½ fns 5.22½—5.12½; 87 fns 5 frt; pestvidéki 88½ fns 5 ft; felvidéki 88½ fns 4.95, felső tiszai 89 fns 5.12½, 88 fns 5 frt; bánsági 87¼ fns 5 frt, 86 fns 4.90; 85 fns 4.70. 84¾ fns 4.70, 84½ fns 4.70, 84 fns 4.55, mind három hóra. Usance-buza tavaszra 4.52. — Z a b csendes; eladatott 50 fns 2.02½; tavaszra 20,000 mázsa bácskai 2.01—2.01½ kr. — T e n g e r i változatlan; eladatott bánsági 3.15, magyar 3.05, magyar 2.95, bánsági máj—jun. 10,000 mázsa 3.26. — R e p c z e bánsági jul—aug. 9.50. — D i s z n ó z s i r lanyha, városi ápr—máj. 43.50 hordóval együtt, kinálva.

—

B é c s i b ö r z e. Márcz. 1. Azon magán hir folytán, hogy a török pályák kiépitésére vonatkozó szerződés a Hirsch-consortiummal megköttetett, az előüzletben banküzérkedési papirok iránt kedvező hangulat uralkodott, mig a forgalomba jött többi papirok megcsökkentek. A déli üzletben üzérkedési papirok csak gyengén tartották magukat, vasuti papirok azonban részben megjavultak. Zárlat: hitelrészvény 218.25, magyar hitelbank 204.25, magyar földhitel 73, anglobank 132.75, unionbank 98, bankverein 113, francobank 49, magyar keleti vasut 54.50, Károly-Lajos vaspálya 223, lombardiai vasutak 133.25, allg. baubank 11.50, bauverein 28, vereinsbank 26.

—

A z i p a r o s o k á l t a l á n o s t a k a r é k- é s h i t e l e g y l e t e ma tartotta hatodik rendes közgyülését. Elnök dr. Falk Miksa megnyitó beszédében kiemeli, hogy a mult évi üzletpangás daczára az intézet 10% nyi osztalékot adhat, és ellentétben némely más intézetekkel, melyek nagy kezdet után mai napság a sinlődők közé sorolhatók, szerény alapról — józan és okszerü vezetés alatt — nagygyá fejlesztetett. Befizetett részvénytőkéje 1869 óta 342,375 frt 50 krról 2 millióra, tartalékalapja 2187 frt 51 krról 360,000-re, pénztári forgalma 12.271,558 frtról 39.414,745 frtra emelkedett. Remélhetni, hogy üzleti viszonyaink javulása után az intézet és üzlete még inkább fog emelkedni. A felolvasott jelentésből kiveszszük a következőket. 1874. évben takarékpénztári könyvekre betétetett 3.457,719 frt 73 kr, az 1873. év decz. 31-én a betétek s tőkésitett kamatok hozzászámitásával összesen 4.217,505 frt 93 kr, ebből vissza lőn fizetve 1874-ben 3.898,120 ft 56 kr, s igy az év zártával a takarékpénztári betétek egyenlege 319,385 ft 37 kr. Pénztári jegy kibocsáttatott 947 db 1.475,500 frttal, beváltatott 846 drb 1.368,500 frttal. Leszámitoltatott 2957 váltó, 1.278,305 frt értékben, beváltatott 2986 váltó, 1.337,160 frt értékkel. Az év végével a tárczában 187 váltó 200,131 frt 9 kr. van. Az értékpapirok bevásárlása és eladása a lefolyt évben 10,472 frt 75 krnyi nyereséget eredményezett. A jelzálog-kölcsönökből maradt az év végén 190,181 frt 32 kr. A budapesti III. kerületi takarékpénztár (azelőtt Piliskerületi) a 30 frttal befizetett részvények ez évi szelvényeit 5 frt 50 krral váltja be; az „Ált. pest-lipótvárosi takarékpénztár" 50 frttal befizetett minden egyes részvényre 4 frt osztalékot fizet. A „Glatz, Holzwarth és Schubert" czég üzlete, — melynél a hitelegylet kültagi minőségben részes, az ez évben befektetett tőke után 6 százaléknyi jövedelmet hozott a h. egyletnek. Az összes pénztári forgalom 39.414,745 frt 04 kr volt. A tiszta nyereménymaradék 200,991 frt 70 kr. A f. évi april 1-én esedékes 5. számu osztalékszelvény az 1874. évre 5 frttal és pedig március 3-tól kezdve váltatik be. — A jelentést élénk éljenzéssel fogadta a közgyülés s az elnöknek, Keller igazgató és a választmánynak köszönetet mondott. Elnöknek dr Falk Miksa; alelnököknek Sebastiani Frigyes és Deutsch Samu; igazgatótanácsosokká Blau M. P. egyhangulag ismételten, Tóth Vilmos ujra, megválasztattak. Választmányi tagokká: Fischer Ignácz (ismételten), Kramer Samu (ujra), Miksits Károly és Schlesinger Ignácz (ism), Stern Antal (ism.), Schön József (ujra), Schneider Alajos (ujra). Weiss Lipót ismételten választattak meg. Számvizsgálók Tafler Kálmán, Kornfeld Dávid (ismételten), Bernauer Lajos (ujra) lettek megválasztva.

Megemlitendőnek tartjuk még azt is, hogy az alapszabályok több pontja megváltoztatott. Gyakorlatilag legfontosabb az, hogy jövőre a tarlalékalapra az üzlet nyereményből az eddigi 8% helyett csak 5% fog levonatni, (miután a tartalékalap már jelenleg 360,000 frtot teszen, s még e százalékleszállitás mellett is remélhetni, hogy az rövid idő alatt az alapszabályilag meghatározott 400,000-re fog emelkedni.) az igazgatótanács javára 8% az eddigi 10%, a választmány részére 2% az eddigi 3% helyett. Ezen változás folytán jövőben az üzlet nyeremények 85%-ja fog osztalékkép a részvényesek között felosztathatni.

„Budapesti Közlöny" hivatalos értesitőjéből.

Á r v e r é s e k. Tolvadiában (Modos): márcz. 30. v. ápril. 30-án Pantin Zsiva ingatlanai 5074 frt. — Bur-szent-Györgyön (Pozsony): ápril. 8. v. máj. 8-án Radocha Julianna ingóságai 30 frt, 15 frt, 20 frt és 10 frt és ingatlanai 450 frt, 22 frt, 21 frt, 7 frt és 12 frt. — Kovaszinczon (Arad): márcz. 13. v. ápril. 13-án Kure Todorné ingatlanai 500 frt, 1140 frt és 200 frt. — Nánáson: márcz. 19. v. ápril. 19-én Máró Miklós ingatlanai 414 frt. — Pesten: máj. 3. v. jun. 12-én Heinrich Károly és Pollák Mária háza 49,088 frt. — Csengerben (Szatmár): ápril. 5. v. máj. 5-én Olvasztó József ingatlanai 485 frt 66½ kr. — Szepes-Olasziban (Lőcse): márcz. 15. v. ápril. 15 én Laczlav Mária ingatlanai 350 frt. — Bur-szt.-Miklóson (Pozsony): ápril. 19. v. máj. 19-én Sedivy Krisztina ingatlanai 320 frt. — Német-Facseten (Facset): márcz. 10-én Szokoly Sándor ingóságai 590 frt. — Nánáson: márcz: 21. v. ápril. 25-én Pénzes Antal ingatlanai 675 frt 50 kr. — Harasztiban (Pest): ápril. 13. v. máj. 14-én Gieser Lénárt sLénártné, Kaltenekker Tamás s Tamásné, Karl József és Józsefné és Hakspacher György s Jakab ingatlanai 1820 frt, 2603 frt 2438 frt és 3199 frt. — Áröktői paptanyán (M.-Csáth): márcz. 10-én Jenőffy Kálmán ingóságai 715 frt. — Kiskágyán (Székelyhid): márcz. 10 v, ápril. 10-én Kovács Lajos hagyatéka ingatlanai 1628 frt 25 kr. és 149 frt 50 kr. — Szatmáron: ápril. 6. v. máj. 7-én özv. Telepi Józsefné és Telepi József ingatlanai 910 frt 60 kr — Imregen (S.-A.-Ujhely): ápril. 22. v. máj. 24-én Andrejkovits Endre és Elszász Dávid ingatlanai 178,276 frt. — Grancson (Lőcse): márcz. 20. v. ápril. 23-án Gundelfinger Ariszt ingatlanai 23,590 frt. — Békésen (B.-Gyula): máj. 10. v. jun. 10-én Kozma András ingatlanai 13.510 frt. — Zsákóczon (Késmárk): márcz. 23. v. ápril. 22-én Gally Mihály, Graumann János, Dersch János és Kally Jakab ingatlanai 7707 frt. — Kalocsán: márcz. 30. v. ápril. 30-án Bolvári János ingatlanai 1679 frt. — Szent-Benedeken (Kalocsa): márcz. 31. v. ápril. 30-án Taba Mihály ingatlanai 596 frt. — Brassóban: ápril. 15 v. máj. 15-én Diamandi Helena háza 11,000 frt, — Doroghon (Esztergom): márcz. 18. v. ápril 19-én Golátsch Antal ingatlanai 4500 frt. — Kernyáján (Zombor): ápril. 4. v. máj. 9-én Kőszeghy János ingatlanai 4000 frt. — Eperjesen: márcz. 23. v. máj. 4-én Jaczkanyin György és Anna ingatlanai 848 frt. — Eperjesen: márcz. 23. v. ápril. 26-án Ondits György ingatlanai 701 frt. — Esztergomban; márcz. 13-án Kóber Károly ingósága 305 frt. — Nagydisznódon (N.-Szeben): ápril. 30. v. jun. 2-án Bretz János ingatlanai 489 frt. — Bohrbachon (Pozsony): ápril. 14. v. máj. 14-én Majek Tamás és Anna ingatlanai 200 frt, 18 frt, 32 frt, 6 frt, 22 frt, 25 frt és 38 frt. — Üzbégben (Makó): ápril. 7. v. máj. 7-én Knapp Rozi (Teréz) Weisz Mózes és Deutsch József ingatlanai 693 frt 25 kr. — Nagy-Váradon: márcz. 19. v. ápril 19-én Szalay György és Hegedüs Erzsébet hagyatéka ingatlanai 1063 frt. — Rozsnyón: márcz. 15-én Beer Bertalan ingósága: 153 frt 30 kr. — Békésen: márcz. 9-én Gyenge Gergely ingóságai. — Felsőbányán (N.-Bánya): márcz. 19-én Herr József bolti czikkei 489 frt 80 kr.

C s ő d m e g s z ü n t e t é s: Bodorffy Mór miskolczi kereskedő ellen.

A BUDAPESTI ÁRÚ- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI. (HIVATALOS.)

Gabona árak *1875. márczius 2.*

BÚZA	0 vagy uj	Hangulat	Vámmázsánként ℔	frt kr. — frt kr.	Vámmázsánként ℔	frt kr. — frt kr.
bánsági	uj	csendes	84	4.35—4.55	85	4.50—4.60
„	uj		86	4.65—4.70	87	4.70—4.75
„	uj		88	4.80—4.90	89	4.90—4.95
tiszav.	uj		84	4.35—4.45	85	4.55—4.65
„	uj		86	4.70—4.80	87	4.85—4.90
„	uj		88	4.90—5.—	89	5.00—5.05
pestv.	uj		84	4.30—4.40	85	4.50—4.60
„	uj		86	4.65—4.70	87	4.75—4.80
„	uj		88	4.85—4.95	89	4.95—5.00
fehérm.	uj		84	4.40—4.50	85	4.60—4.70
„	uj		86	4.75—4.85	87	4.90—5.00
„	uj		88	5.00—5.05	89	5.05—5.10
bácskai	uj			— —		— —
„	uj					

	℔	Hangulat	frt kr.—frt kr.
ROZS	80 után	szilárd	3.70—3.75
ÁRPA maláta	72 „	szilárdb	2.70—3.10
„ takarm.	72 „	szilárdb	2.50—2.60
ZAB	50 „	lanyha	2.02—2.05
KUKORICZA, bán. mérő		lanyha	3.15—3.20
„ másnemü	„	lanyha	3.—3.05
ZAB	50 font	lanyha	— —
REPCZE, fekete	75 „	lanyha	— —
bánáti	75 „	lanyha	— —
KÖLES	82 „	szilárd	3.—3.10

Minta-liszt		Pénz	Árú
200 vamfontos csomag, burokkal együtt	0 szám	— —	— —
	1 „	— —	— —
	2 „	— —	— —
	3 „	— —	— —
	4 „	— —	— —
	5 „	— —	— —
	6 „	— —	— —
	7 „	— —	— —
	8 „	— —	— —

Befizet		Adva	Tartva
	Kötvények:		
120	Magyar vasuti kölcsön 120 frts	98.50	98.75
100	Gömöri államvasuti záloglevél	—.—	—.—
	Magyar sorsjegy-kölcsön	82.50	82.75
	1871-ki magyar államkötvény	88.50	89.—
	1872-ki „ „	86.50	87.—
	1873-ki m. k. kincst. ut. 6% ez.	—.—	—.—
	Földteherm. kötvény magyar	78.75	79.50
	„ „ 1867. zár.	78.—	79.—
	„ „ temesi b.	77.50	78.—
	„ „ 1867. zár.	—.—	—.—
	„ „ horv.-szl.	—.—	—.—
	„ „ erdélyi	76.50	77.—
	Szőllőváltsági kötvény 100 frts	73.75	74.—
	1871. pestvárosi kölcs. 8%	90.—	90.50
	Biztositások:		
315	Első magyar biztositó társaság	1150.—	1200.—
200	Haza, életbiztositó társaság	42.—	45.—
300	Pannonia, viszontbiztos. társ.	368.—	370.—
100	Pesti biztositó intézet	57.—	59.—
	Vasutak:		
200	Pécs-barcsi vasut	—.—	—.—
200	Pesti közuti vaspálya társaság	242.50	243 50
200	Budai „ „	76.—	78.—
100	Ujpest-Rákospalotai lóvonatu	—.—	—.—
200	Alföld-Fiumei	—.—	—.—
200	Észak-keleti	—.—	—.—
200	Magyar-keleti	—.—	—.—
200	Első erdélyi	—.—	—.—
200	Déli vaspálya-társaság	—.—	—.—
100	Budai hegyipálya	62.—	63.—
	Bankok:		
80	Municipalis hitelbank	23.75	24.—
80	Angol-magyar bank	17 50	18.—
200	Magyar általános hitelbank	203.—	203 50
200	Franco-magyar bank	59.—	60.—
100	Magyar által. földhitelrészv.-t.	73.—	73.25
80	Kisbirtokosok földhitelintézete	45.—	46 —
50	Takarék- és hitel-egylet	51.50	51.75

Befizet		Adva	Tartva
50	Buda-óbudai népbank	35.—	35.50
100	Iparbank	53 75	54.—
200	Budai kereskedelmi bank	156	160.—
500	Pesti „ „	762.—	765.—
200	Pesti iparbank	325	327.—
100	Pest-budai kézmüves-bank	50.—	51.—
50	Birodalmi tisztiegyl. m. hit. int.	31.—	32.—
	Takarékpénztárak:		
60	Gödöllői takarékpénztár	44.—	45.—
100	Országos központi „	83.25	83 50
1000	Pesti I. hazai „	2335.—	2350.—
100	Pest-Budai fővár. „	152.—	152.50
100	Pest-külvárosi „	49.—	50.—
130	Szent-Endrei „	36.—	38.—
50	Ujpesti „	39.—	40.—
	Malmok:		
500	Concordia-gőzmalom	160 —	165 —
200	Erzsébet-gőzmalom	114 —	114.50
100	Luiza-gőzmalom	98 —	100.—
200	Molnár- és sütő-gőzmalom	220 —	225 —
500	Hengermalom	730.—	735.—
300	Victoria-gőzmalom	90.—	93.—
500	Első budapesti gőzmalom	640.—	645.—
1000	Pannonia-gőzmalom	350.—	370.—
	Különféle iparpapirok:		
80	Épitőtársaság, Pesti	18.—	19 —
500	Serfőződe, I. magyar	395.—	400 —
200	Sertéshizlaló	138.—	140.—
200	„Athenaeum" könyvnyomda	255.—	260.—
500	Pesti „	600.—	620.—
175	„Franklin-Társulat"	—.—	—.—
500	Ganz-féle vasöntöde	258.—	260.—
200	Gschwindt-féle szeszgyár	206.—	208.—
200	Kereskedelmi épület	—.—	—.—
200	Gyapjumosó és bizom. I. magyar	104.—	105.—
100	Salgó-Tarjáni kőszén	73.—	74.—
100	„ vasöntöde	25.—	28 —

Befizet		Adva	Tartva
200	Schlick-féle vasöntöde	128.—	135.—
200	Sóskúti kőbánya-társaság	70.—	75.—
200	Spodium és csontliszt	175.—	178.—
500	Szeszgyár, I. magyar	140.—	145.—
200	Kőszén- és téglagyár (Drasche)	109.—	110.—
200	Általános Waggon-kölcs. társ.	—.—	—.—
105	Alagut-társaság	59 —	60.—
200	Tégla- és mészégető, ujlaki	50.—	55.—
200	Téglagyár, kőbányai	55.—	60.—
	Záloglevelek:		
	Magyar földhitelintézet 5½%	86 7/8	87.—
	„ járadékbárcza 6%	—.—	—.—
	„ jelzálogbank 5½%	79.—	80.—
	„ ált. földhiteltárs. 6%	87.75	88.—
	„ „ „ 5½%	86.75	87.—
	Pesti kereskedelmi bank	87 5/8	87.75
	Kisbirtok. földhitelintézet 7%	86 5/8	87.—
	Elsőbbségek:		
300	Éjszakkeleti vaspálya 5%	—.—	—.—
300	Magyar galicziai vasp. ez. 5%	—.—	—.—
200	I. erdélyi vasp. 5% ez. frt 100	—.—	—.—
100	Budapesti lánczhid 6%	85.50	85.75
150	Budapesti malom 6%	178.—	180.—
	Pénznemek:		
	Császári arany	5.22	5.24
	Osztrák-magyar 8 frtos arany	8.87	8.88
	20 frankos arany	8.87	8.88
	Osztrák és magyar ezüst	105.50	105.75
	Porosz pénztárjegy	1.63¾	1.64
Leszám. kamat	**Váltók:**		
5	Augsburg 100 délném. frt után	92.25	92.50
3½	M. Frankfurt 100 dln. frt után	54.10	54.30
3	Hamb. 100 dln. bir. Mark után	54.10	54.30
3½	London 100 font Sterling után	111.25	111.50
5	Milano 100 Llr.n.lit. (frc) után	—.—	—.—
4	Páris 100 franc után	44.—	44.10

A BÉCSI TŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI. *1875. márczius 1-én.*

	Adva	Tartva
I. Osztr. államadósság.		
Egys. jár., jegyekb. máj.—nov. 5%	71.—	71.15
„ „ ezüstben jan.—jul. 5%	75.85	75.95
Sorsolással 1839-ből egész sorsj. pp.	272.—	275.—
„ 1860-ból 100 frtos 5%	114.75	115.—
„ 1864-ből 100 „	140.75	141.25
II. Földteherment. kötv.		
Horvát-tótországi 5%	80.—	81.—
Erdélyi 5%	76 60	77 —
Temesi Bánság 5%	77.50	77.75
Temesi 1867-iki sorsol. záradékkal	76.75	77.25
Magyar 5%	78.75	79 50
„ 1867-iki sorsol. záradékkal	78.—	79.—
III. Magy. közkölcsönök.		
Dunaszabályozási 5% 100 frtos	98.—	98.50
Magy. vasuti 120 frt (300 frk.) 5%	98.20	98 40
Gömöri záloglevél 5% 150 frt	—.—	—.—
Magyar nyeremény 100 frt	82 25	82.50
„ „ 50 frt	81.75	82.—
„ szőlődézsma-válts. 100 frt.	—.—	—.—
Pest városi 6%	—.—	—.—
IV. Bankrészvények.		
Ang.-osztr. b. 200 frtos 120 frt bef.	132.50	132.75
Angol-magyar bank 200 frt. 40%	18.—	18 25
Magyar földhitelintézet 200 frt 50	73 —	73.50
Keresk. és iparhitelintézet 160 frt	218 —	218.25
Magyar általános hitelint. 200 frt	204.25	204.50
Pesti kereskedelmi bank 500 frt	—.—	—.—
Alsó-ausztriai leszám. bank 500 frt	770	780 —
Franco-osztrák 100 frt	48.75	49.25
Franco-magyar 200 frt	59.—	59 25
Magyar ált. municipalis 200 frt 40	—.—	—.—
Osztrák nemzeti bank	960.—	965.—
Uniobank 200 frt	98.10	98.40

	Adva	Tartva
V. Közlekedési vállalatok.		
Alföld-fiumei pálya 200 frt	128.—	128 50
Dunagőzhajózási társ. 500 frt pp.	437.—	439.—
Pécs-barcsi pálya 200 frt ezüst	—.—	—.—
Kassa-oderbergi pálya 200 frt	127 50	128.—
Első erdélyi pálya 200 frt ezüst	126 50	127.—
Állampálya 200 frt pp.	290.—	291.—
Déli pálya 200 frt	133 —	133 50
Tiszai pálya 200 frt	187.—	187 50
Magyar-gácsorsz. első pálya 200 frt	116.—	117.—
„ észak-kel. pálya 200 frt ez.	115.—	115.50
„ keleti pálya 200 frt	54.50	54.75
„ nyug. székesf.-grácz 200 frt	126 50	127.50
Bécsi Tramway 200 frt	118.—	119.—
VI. Záloglevelek.		
Osztrák földhitelintézet sorsj. 5%	96 35	96.60
„ 33 éves visszafizetés 5%	87.—	87.50
Nemzeti bank o. é. 5%	95.50	95.75
Magyar földhiteltárs. 34 év 5½%	86.75	87.—
„ földhitelintézeti 5½%	86 75	87.—
„ kereskedelmi bank 23 év	87.50	88.—
VII. Elsőbbségi kötvények.		
Alföld-fiumei pálya 200 frt ez. 5%	79.—	79 50
Báttaszék-Dombovár 200 frt ez. 5%	—.—	70.25
Pécs-barcsi pálya 200 frt ezüst	—.—	—.—
Kassa-oderbergi 200 frt	81.80	82.20
Első erdélyi pálya 200 frt ezüst	77.75	78.25
Állampálya 500 frank 3%	143.—	—.—
„ 1867-iki 3%	139.25	—.—
„ 200 frt 5%	—.—	—.—
Tiszavidéki 5%	82 25	82.50
Magyar észak-keleti 300 frt 5%	67.75	68.—
„ keleti 300 frt 5%	67.75	68.—
„ nyugoti 200 frt 5%	—.—	79.—
Eperjes-tarnovi pálya 300 frt	—.—	—.—
Károly-Lajos pálya 300 frt II. kib.	102.—	102.50

	Adva	Tartva
VIII. Magánsorsjegyek.		
Hitelintézet 100 frt	167 75	168.—
Clary 40 frt pp.	27.50	28.—
Dunagőzhajózási társ. 100 frt pp.	95.—	95.50
Innsbrucki vásári 20 frs	17 25	17 75
Keglevich 10 frt	13.75	14.25
Krakkói sorsjegy kölcsön 20 frt	16.25	17.—
Budavárosi kölcsön 40 frt	27 25	27.75
Pálffy 40 frtos pp.	27 25	27.50
Rudolf-alapitvány 10 frt	13.75	14.25
Salm 40 frt pp.	33.50	—.—
Salzburgi dijsorsjegy 20 frt	16.25	16 75
St.-Genois 40 frt pp.	27.25	27.75
Stanislau városi 20 frt	15.—	16.—
Trieszt város 100 frt pp.	109.—	110.—
Waldstein 20 frt pp.	23.25	23.75
Windischgrätz 20 frt	21.—	22.—
IX. Váltók (3 hóra).		
Amsterdamra 100 frt holl. 3½%	—.—	—.—
Augsburgra 100 frt délném. 4½%	92.40	92.60
Berlin 100 tallér 4%	—.—	—.—
Boroszló 100 tallér 4%	—.—	—.—
Brüssel 100 frs 4%	—.—	—.—
Frankfurti 100 frt délném.	54.15	54.25
Hamburgra 100 b. márk. 3%	—.—	—.—
Londonra 10 font sterling	111.30	111.50
Marseille 100 frank 4%	—.—	—.—
Páris 100 frank 4%	44.20	44.25
Pénzek árfolyama.		
Cs. kir. arany	5.26	5 27
20-frankos arany	8.90	8.91
Orosz imperiale	—.—	—.—
Mária-Terézia-tallér	—.—	—.—
Ezüst	105.65	105 80
Egyleti tallér	—.—	—.—
Porosz pénztári utalvány	1 64	1.64

GLATZ, HOLZWARTH és SCHUBERT

BUDAPEST: Diána-fürdő. **BÉCS:** I. Schottenbastei 12.

ajánlják magukat

ÁLLAMPAPIROK, ZÁLOGLEVELEK, SORSJEGYEK stb.

vétele és eladására, valamint

SZELVÉNYEK ÉS PÉNZNEMEK

fölvaltás ra.

Tőke-elhelyezésre következő (**kisorsolási előnyökkel** összekötött) **magasabb kamat-jövedelmet** nyujtó értékeket ajánljuk különösen:

Visszafizetési határidő	Évenkénti kisorsolások száma	Névérték	Tiszta kamatozás 100 névért.	Az árzat-értékek megnevezése	Szelvény-kifizetési határidők	Az árfolyam 1-én	Valódi jövedel. kisors. előny. nélk.	Kisors. előny számítva évenk.	Jövedelem a kisors. előnynyel együtt ⊙	Jegyzet
22 év	2	100	4.65	Magyar szőllődézsma-váltsági kötvények (7% -os adónak vannak alávetve)	január, julius	74	6.28	3.25	9.50	Még csak 15 évig lesznek forgalomb.
ca. 70 „	2	105	4.88	„ földtehermentesitési „	május, november	80	6.10	0.70	6.80	Az arany-agiót 10%-al véve.
50 „	2	120 ar.	5% ar	„ vasuti kölcsön	január, julius	98	6.73	1.35	8.08	
90 „	2	100 „	5% „	„ keleti vasutelsőbbségi kötvények II. kibocsátvány	január, julius	72	7.63	0.85	8.48	„ „ „ „
5 „	—	100 „	6% „	„ kincst. jónyok 1874-ről	junius, deczember	100	6.60	2.50	9.10	Visszafizettetnek 1879-ben.
39½ „	2	100 „	5% „	„ földhitel-intézet arany-zálogleveléi	márcz., szeptemb.	91	6.65	0.95	7.60	
34½ „	2	100	5½%	„ „ papir-zálogleveléi	május, november	87	6.32	0.75	7.07	
23 „	2	100	6%	Pesti magyar kereskedelmi bank záloglevelei	február, augusztus	87¼	6.87	1.06	7.93	
24½ „	1	100	5½%	Magyar jelzálog-bank záloglevelei	január, julius	79	6.95	1.75	8.70	
24½ „	2	100	6%	„ általános földhitel-részvénytársulat záloglevelei	junius, deczember	88	6.82	1.00	7.82	
34 „	2	100	5½%	„ „ „ „	junius, deczember	87	6.32	0.75	7.07	

⊙ Az ezen rovatban foglalt számok azonban csak **tartós** befektetésnél mérvadók.

Az előbbieknél **magasabb kamatozást nyujtó** tőkebefektetésre következő

biztositási, bank- és ipar-

papirokat, ajánljuk melyek azonban esetleg nagyobb árfolyam-ingadozásoknak vannak alávetve.

Befizetett összeg	Részvény	Pénz-árfoly. febr. 23-án	Osztalék 1872-ben	Osztalék 1873-ban	Osztalék 1874-ben
315	Első magyar biztositó társaság részvényei	1105	50	133	168
300	Pannonia viszont-biztositó társaság részvényei	370	20	52	*43
200	Magyar általános hitel-bank részvényei (kamatszelv. nélkül)	206	18	9	*16
50	Takarék- és hitel-egylet részvényei (frt. 9 tartalék-alap részvényenkint)	52	12	7	5
500	Pesti kereskedelmi bank részvényei (kamatszelv. nélkül)	755	85	85	80
200	„ közuti vaspálya részvényei	242	35	35	23
100	Országos központi takarékpénztár részvényei (szelv. nélk.)	83	7	7½	8
1000	Első hazai takarékpénztár részvényei	2315	300	180	*200
100	Pest-budai fővárosi takarékpénztár részvényei	153	17	17	12
200	Molnárok és sütők gőzmalmának részvényei	225	30	50	*25
500	Hengermalom részvényei	730	125	125	*75
500	Budapesti gőzmalom „	645	100	125	*75
500	Serfőzde (Barber-féle) (szelvény nélkül)	395	46	40	50
200	„Athenaeum"-könyvnyomda részvényei	253	35	35	*30
500	Pesti könyvnyomda részvényei	600	70	70	70
200	Gyapjú-mosó- és bizományi üzlet részvényei	104	8	12	*12
200	Spodium- és csontliszt-gyár „	180	20	20	20

* Hozzávetőleges összjövedelem.

Nyerészkedésre alkalmasaknak tartjuk a jelenlegi árfolyam mellett:

Ganz és Társa vasöntöde részvényeit névértéke 500 frt árfolyam 250 frt
Schlick-féle „ „ „ 200 „ „ 118 „

Drasche-féle téglagyár részvényeit névérték 200 frt árfolyam 105 frt
Union viszont-biztositó „ „ 300 „ „ 125 „

Az érmek, ásványok és régiségek

IRODÁJA

a régi Lloyd-épületben

ajánlja

gazdag raktárát minden kor- és országbeli

PÉNZEK- és ÉRMEKBŐL;

ugyszintén leggazdagabb választékát

RITKA ÁSVÁNYOKBOL,

egyenkint és rendezett gyüjteményekben,

iskolák, magasabb tanintézetek és magán-kedvelők

számára

a legjutányosabb árakon.

Ugyanott **érmek, ásványok** és **régiségek** *a legmagasb árakon* megvétetnek.

HECKENAST zongora-terme

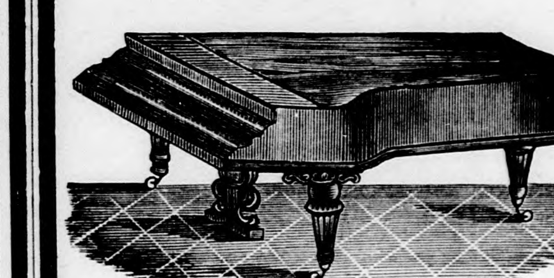

Budapest,

váczi-utcza 1. sz. a.

A bel- és külföld lehiresebb gyárai raktáramban állandóan, a legjutányosb árak mellett képviselve vannak.

Uj- és **átjátszott** szárnyék-zongorák, rövid szárnyék-zongorák, pianinok, **el-** vagy **bérbe adatnak, becseréltetnek** és készfizetés mellett **megvétetnek;** nemkülönben **hangolás** vagy bármely **javitások,** mint a melyekre a legjobb erőkkel rendelkezem, önzetlen készséggel elvállaltatnak.

Amerikai, bécsi és stuttgarti

harmoniumok

a legszebb választékban

készletben tartatnak.

A „Franklin-Társulat" magyar irodalmi intézet Budapest, (egyetem-utcza 4. sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

MAGYAR

polgári törvénykezési rendtartás

(MDCCCLXVIII: LIV. t. cz.)

folytonos tekintettel a vonatkozó felsőbb rendeletekre, a magyar királyi curia semmitőszékének elvi jelentőségü határozatair., nemkülönben a magyar- és erdélyországi korábbi törvények és törvényszéki gyakorlatra.

Irta **Herczegh Mihály,**

jogtudor, köz- és váltó-ügyvéd s a magyar kir. pesti egyetemen a magyar magánjog magán-, a polgári törvénykezésnek pedig nyilv. rk. tanára

(Nagy 8-rét, 392 lap.) Füzve 5 forint.

A „Franklin-Társulat"

magyar irod. intézet és könyvnyomda kiadásában (Budapest, egyetem-utcza 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

JÓSIKA JULIA.

PÁLYAVEZETŐ.

Jó tanácsok

világba lépő fiatal leányok

számára.

(8-rét, 432 lap.) — Füzve 2 frt, diszkötésre 2 ft 80 kr.

URBÉRI KALAUZ.

Utmutató az 1848-ki évi törvények által megszüntetett urbéri kapcsolatban fenmaradt, s azzal rokon és összeköttetésben lévő jog- és birtokviszonyok rendezését tárgyazó ügyekben; az ország visszacsatolt részeire és erdélyi területére is kiterjesztve s gyakorlati iratmintákkal ellátva.

Községi jegyzők, ügyvédi vizsgára készülő kezdő ügyvédek és birák használatára.

Irta

TÓTH LAJOS,

köz- és váltó-ügyvéd, Pestmegye volt tiszti főügyésze.

(8-rét, 408 lap,) füzve 2 forint 50 krajczár.

Tekintve a még függőben lévő birtokrendezési és szabályozási perek jelentékeny számát s különösen a legelő, erdő- s nádas elkülönitése iránti pereknek az 1871. LIII. törvényczikk 48-ik §-ában megszabott egy évi záros határidő alatt az illető királyi törvényszékek előtt bekövetkezendő ujabb folyamatba tételét: ezen, a birtokszabályozási perek és kérdések által közvetlen érdekelt községek jegyzői és az ügyvédi vizsgára készülő ifjuság, de kezdő ügyvédek és birák által is elméleti és gyakorlati utmutatóul használható, s 26 sürün nyomott ivet tartalmazva a fentnevezett kiadásában már megjelent korszerü munka a t. cz. közönség figyelmébe ajánltatik.

RÉSŐ ENSEL SÁNDOR.

Az esküdtszék Magyarországon.

Kézikönyv. (XVI, 212 lap, 8-rét.) Füzve 1 frt 50 kr.

SZENICZEY GUSZTÁV.

A magyar váltó- és kereskedelmi törvény.

Ötödik kiadás. Füzve 2 frt.

A Franklin-Társulat

magy. irod. intézet és **könyvnyomda** kiadásában Budapest, (IV. egyetem-utcza 4. sz.) megjelent, s minden hazai könyvkereskedésben kapható:

A természet könyve,

közérdekü olvasmányok a természettudományok köréből.

BERNSTEIN A. német müve után.

I—VI. füzet. Egy füzetnek ára 50 kr. — A mü összesen husz füzetre van tervezve, egy pótkötettel;

havonkint egy füzet jelenik meg; melynek ára 50 krajczár.

ELŐRAJZ.

A tudomány minden ágazatai között a természettudományok azok, melyeknek terjesztésére és ismertetésére sok hiányban szenvedő tanrendszerünk a legkevesebb gondot fordít. Felsőbb és alsóbb tanintézeteinkben egyiránt még ma is sokkal nagyobb súlyt fektetnek a holt nyelvek tanítására, mint a mindent fönntartó, minden élet alapföltételét képező természettudományok megismertetésére. És ha meggondoljuk, hogy az érettebb koru nemzedéknek még többet és kizárólagosabban kellett foglalkoznia e „holt bölcseség"-gel, ugy hiszszük, a t. olvasóközönség egyetért velünk abban, hogy hézagot pótolunk szaktudományi müvekben ugy sem fölötte gazdag irodalmunkban, midőn az e tekintetben csaknem páratlanul nagy német irodalomnak e kitünő termékét anyanyelvünkre átültettük. Tettük pedig ezt annál is inkább, mivel komolyan meg vagyunk győződve, hogy a magyar faj, sajátságos, s nem fölötte előnyös helyzetében, csak ugy állhat meg sikerrel a népek nagy versenyében, ha a reáltudományokban, melyekre van alapítva korunk egész iránya, szintén lépést tart a többi müvelt nemzetekkel.

A természet könyve, *közérdekü olvasmányok a természettudományok köréből, az óriási lépésekkel előre haladó természettudományok körül tett legujabb, részben még ki sem meritett fölfedezéseket tárgyalja.*

E tárgyalások az egész munkán keresztül a legkönnyebben érthető népies nyelven vannak tartva.

A népies, könnyen érthető modor fölöslegessé teszi megjegyeznünk, hogy e mü, mely a természettudományok összes ágazataira kiterjeszkedik, nem száraz elméletből áll, de másfelől teljesen kimeritő sem lehet.

Nem is ez rendeltetése.

E munka feladata az, hogy könnyüvé tegye az olvasó számára a további önképzést a természettudományokban, kedvet ébreszszen erre nála, és megismertesse a közönséges élet számos oly jelenségeivel, melyeket csak a megszokottság folytán nem tartanak sokan csodának, de melynek magyarázatát adni épen nem képesek.

Szabad legyen remélnünk, hogy e feladatát híven fogja teljesítni.

A mü további ajánlatára nézve, hangzatos szavak helyett, ide jegyezzük tartalmát főbb vonalaiban.

Ebből megitélheti mindenki, mit várhat e vállalattól, melyet ezennel bizalomteljesen az olvasóközönség elé bocsátunk.

Budapest, szeptember hóban.

Franklin-Társulat
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Az eddig megjelent hat füzet tartalma:

I. füzet. A gyorsaság. — A föld sulya. — A fény és a távolság. — Időjóslattan. — Virág és gyümölcs. — Tápszerek a nép számára.

II. füzet. **A táplálkozás. — Az állatok ösztöne** stb.

III. füzet. **A természet titkos erőiről. I.** — Ha egy érzékünkkel több volna. — Ha egy érzékünkkel kevesebb volna. — A különböző vonzerők. — Mit értünk »parány« alatt? — A tömegek vonzereje. — A hold futása, összehasonlítva egy ágyugolyó futásával. — A delej (magnet) ereje. — A föld delejes ereje és hatása stb.

IV. füzet. **A természet titkos erőiről. II.** — A galvanismus jelenségei. — Mit értünk galvani láncz alatt? — A villany-szikra. — A galvani hő. — A villanyos fény gyakorlati alkalmazása. — A villanyos távirdák. — Siemens és Haltke távirdái. — Az iró távirda. — A Caselli-féle távirda. — A villanydelejes órák. — Állati villanyosság stb.

V. füzet. **A természet titkos erőiről. III.** — A vegyi titkos erők. — A titkos erők különfélesége. — A vegyi hajlamok sorozata. — Mit nevezünk vegyi érvágy és erélynek. — A parányok és a hő. — Mily rokonságban állanak egymással, a vegytan és a villanyosság? stb.

VI. füzet. **Valami a vegytanból. I.** — A vegytan fontossága az életben. — Mit értünk az ugynevezett »vegyi összeköttetés« alatt. — Lélekzés és fütés. — Kisérletek egy gyufával. — Fontos fölfedezés az olcsó fütés és világításra nézve. — Szén és gyémánt. — Apró kisérletek vagy következtetések. — Szervi vegytan stb.

A „Franklin-Társulat" magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (IV. egyetem-utcza 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

AZ UJ TÖRVÉNYEK

rendezett és a magy. kir. miniszteri rendeletekel kiegészitett

legteljesb kiadása.

AZ **1874.** ÉVI

TÖRVÉNYEK

ugy az azok

életbeléptetése és végrehajtása tárgyában

kibocsátott

magyar királyi miniszteri rendeletek

gyüjteménye.

Hivatalos adatok után

közli

SZENICZEY GUSZTÁV,

nyug. királyi váltó-feltörvényszéki biró.

VII. kötet.

II. füzet. XXXII—XLIII. törvényczikk.

Ára füzve 1 frt 40 kr.

Eddig már megjelent:

Az 1865—67., 1868., 1869., 1870., 1871., 1872., 1873. és 1874. évi

TÖRVÉNYEK

ugy az azok életbeléptetése és végrehajtása tárgyában kibocsátott magyar kir. ministeri rendeletek

gyüjteménye.

Hivatalos adatok után közli

SZENICZEY GUSZTÁV,

nyug. kir. váltó-feltörvényszéki biró.

Első kötet: 1865—68. 61 ív 8 rét, füzve 3 forint, bekötve 4 frt.
Második kötet: 1868—9. 46 ív 8-rét, füzve 2 frt 20 kr., bekötve 3 frt.
Harmadik kötet: 1870. 19 ív 8-rét, füzve 1 frt, bekötve 1 frt 50 kr.
Negyedik kötet: 1871. 35 ív 8-rét, füzve 2 frt 20 kr., bekötve 3 frt.
Ötödik kötet: 1872. 33 ív 8-rét, füzve 2 frt 20 kr., bekötve 3 frt.
Hatodik kötet: 1873. 31 ív 8-rét, füzve 2 frt 20 kr., bekötve 3 frt.
Hetedik kötet: 1874. 38 ív 8-rét, füzve 3 frt, bekötve 3 frt 80 kr.

Jelen törvénygyüjtemény a többi hivatalos és nem hivatalos uton közlött törvények felett annyiban bir előnynyel, hogy ebben mindenki **a törvények életbeléptetésére** és mimódoni **végrehajtására** vonatkozó s később külön **ministeri rendeletek** által közzétett szabályokat, ugy a bélyeg, illeték és dijak, nemkülönben a bor és husfogyasztási, czukor-, föld-, házjövedelem, sör-, szesz- és személyes adók tárgyában kibocsátott pénzügyi törvényeket **közvetlen az illető törvényczikkek után fellelheti.**

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.

TÜZETES UTASITÁS

A KONYHAKERTÉSZET, VIRÁGMIVELÉS

ÉS

GYÜMÖLCSTENYÉSZTÉS KÖREBEN.

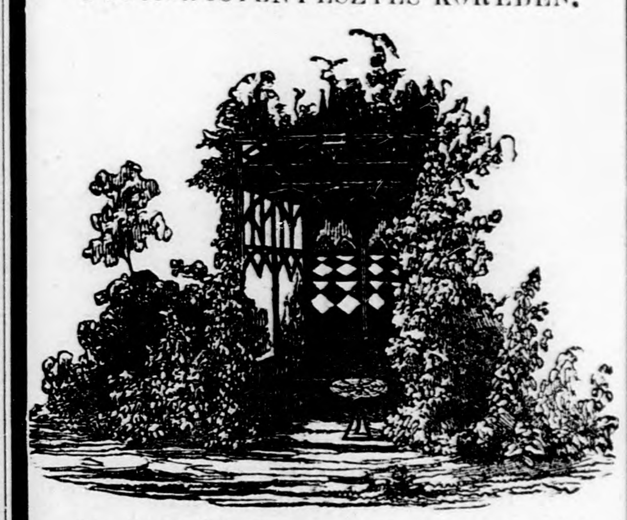

A legujabb kutfők után irta **GALGÓCZI KÁROLY.**

Átnézte és jegyzetekkel bővitette **Dr. FARKAS MIHÁLY.**

(8-rét, 285 lap.)

Ára füzve 80 krajczár.

Második bővitett kiadás.

Franklin-Társulat nyomdája.